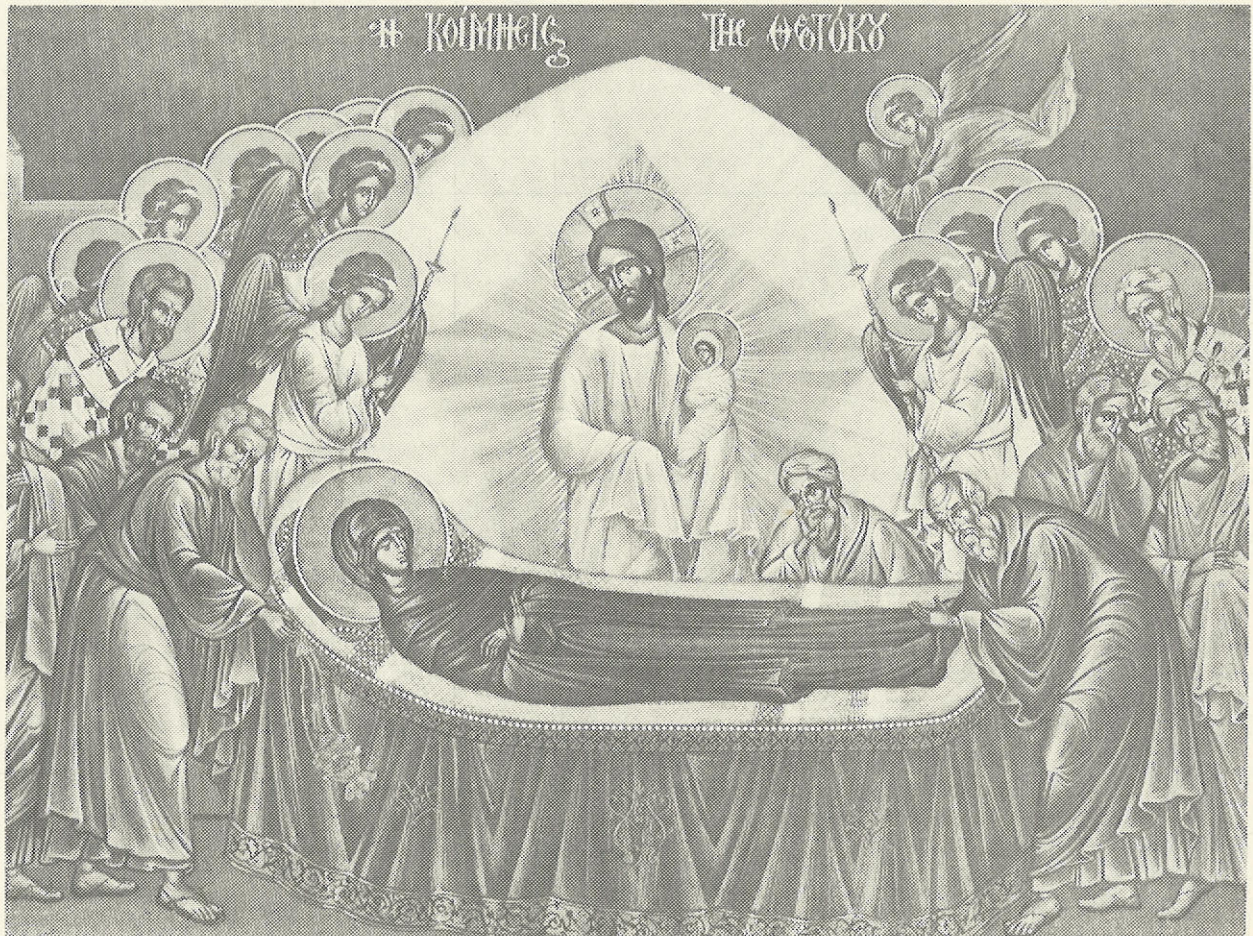

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΓ' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308 | 1/15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1984 | ΑΡΙΘ. 15-16

Η ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Η ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ. (Τοιχογραφία Λίας Παπαγεωργοπούλου — Ί. Ναός Ἁγίας Παρασκευῆς Καρύστου).

— Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α —

Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. — Εὐαγγέλιου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ἡ ὕμνολογία τῆς ἐορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος. — Ἰωάννου Φουντούλη, Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Καθερεπτίδη, Ἱεροκήρυκος Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν, Λατρεία

καὶ Σύμβολα. — Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, Λέκτορος Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Φιλοξενία. — Ἀρχιμ. Νικ. Πρωτοπαπᾶ, Ἱεροκήρυκος Ι.Ι.Ε., Ὅσκιες μορφές τοῦ Κεχροβουνίου. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, Ὁ Ἀγιορειτικὸς Τύπος καὶ τὰ Ἀγιορειτικὰ τυπογραφεία. — Δ. Φερούση, Τὸ τάμα τοῦ Μωυσαγιάννη. — Βασ. Μουστάκη, Σαμψών. — Δ. Φερούση, Τὸ Βιβλίο. — Ἐπίκαιρα.

Η ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἡ ὑμνολογία τῆς εορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἀπ' τὴν ὁποία εἶναι ἰδιαίτερα φορητοί μετὰ τὴν ἄνθρακον, στρέφεται ἰδιαίτερα ἀπ' ἐνὸς σὺν τὸν ἐκδηλώσει τὴν εὐλάβειαν τῶν Ὁρθοδόξων πρὸς τὴν Θεοτόκον μὲν ὡραίους καὶ ἐκφραστικὸν χαρακτηρισμοὺς ἀπ' ἐτέρου σὺν τὸν παρουσίαν τῆς θέσεως τῆς δοξαζομένης Παναγίας σὺν τῷ οὐρανῷ καὶ σὺν τῷ ὑπερκόσμῳ καὶ τρίτον σὺν τὸν ὑπομνήσει τὴν μεσιτεῖαν καὶ ἰκεσίαν τῆς ὑπὲρ ἡμῶν.

*

1. Ἡ Παναγία παρουσιάζεται τοὺς ἕκαστους ὡς «αιμιωτέρα τῆς κτίσεως καὶ ἀγιοτέρα τῶν Χερουβείμ καὶ πάντων τῶν ἀγγέλων» (81, με)*, «τῶν οὐρανῶν ὑψηλότερα καὶ τῶν Χερουβείμ ἐνδοξότερα» (81 καὶ 83, με καὶ ΜΕ), «Κεχαριτωμένη» (85, Ορ), «τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγίασμα», «τοῦ Βασιλέως τὸ πάλαιον», «ἡ κίβωτος τοῦ ἀγιάσματος» (81, με), «νύμφη Θεοῦ», «Βασίλισσα Παρθένος», «τῶν ἐκλεκτῶν ἡ δόξα», «καύχημα Παρθένων» (81 με) «δέσποινα ἀγαθῆ» (82, με), «πανάνασσα Θεόπαις» (82, ΜΕ) καὶ «πεποικιλμένη τῇ θείᾳ δόξῃ» (85, ΜΕ), «ἡ πανάμωμος Νύμφη καὶ Μήτηρ τῆς εὐδοκίας τοῦ Πατρὸς» (83, ΜΕ). Ἡ δόξα τῆς αὐτῆς ἀφείλεται σὺν τῷ εἶναι «ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς» (82, με), «ἡ ζωὴ καὶ ἀφθονος πηγὴ» (85, Ορ), «ἡ τεκοῦσα τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς» (83, ΜΕ), «ἡ τετοκῶσα τὸν ἐν πᾶσι μὴ χωροῦμενον» (83, ΜΕ). Ἐκ τῆς Παναγίας ἀπορρέει ἡ σαρκωθεὶς ὁ Λόγος τοῦ Πατρὸς» (84, ΜΕ).

2. Διὰ τὸ νόημα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἡ ὑμνολογία τῆς εορτῆς εἶναι πολὺ εὐγλωττος. Ἡ Παναγία «ἦλθεν μετέστη πρὸς αἰωνίους μονὰς» (86, Ορ), ἀνέβη «πρὸς οὐρανὸν» (82, ΜΕ), «πρὸς ὑπερκόσμιον μετέβη» (81, με), «ἐκ Σιών μετέστη πρὸς οὐράνιον δόμον, ἐνθα ἦχος καθαρὸς εὐδοκούντων, φωνὴ ἀφράσσιον ἀγαλλιάσεως» (87, Ορ), εἰσῆλθεν «εἰς οὐρανίους θαλάμους» (88, Ορ) καὶ εἰς «κρείττονα καὶ θεωτέραν σκηρῆν» (89, Ορ).

Διὰ τῆς Κοιμήσεως ἡ Παναγία «πρὸς τὴν ζωὴν μεταδέθηκεν ἢ τὴν ζωὴν τεκοῦσα τὴν ἐνυπόστατον»

* Οἱ ἀριθμοὶ ἀναφέρονται σὺν τῆς σελίδος τοῦ Μηναίου τοῦ Ἀδελφίου κατὰ τὴν ἐκδοσὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Οἱ βραχυγραφίαι εἶναι οἱ ἑξῆς: με = μικρὸς ἑσπερινός· ΜΕ = Μέγας ἑσπερινός· Ο ρ = Ὁρθρος.

(86, Ορ) καὶ «ἀάφρον οἰκήσασα, ἔδειξε Παράδεισον» (89, Ορ). «Παρέστηκε φαιδρῶς ὡραϊσμένη ὡς νύμφη πανάμωμος τῷ Βασιλεῖ Θεῷ» (85, Ορ). «Τὴν ἄχραντον ψυχὴν τῷ Ποιητῇ καὶ Θεῷ παρατίθειαι» (83, ΜΕ) «τὴν ὀλόφρονον ψυχὴν αὐτῆς εἰς τὰς ἀχράντους παλάμους τοῦ ἐξ αὐτῆς σαρκωθέντος παρατίθειαι» (83, ΜΕ)· «ἐν ταῖς τοῦ Υἱοῦ χερσὶ τὴν Παναγίαν παρατίθειαι ψυχὴν» (81, με). Ἔτσι «ὑπεδέξατο Χριστὸς τὸ τῆς παρθενίας αὐτοῦ μητρῶον κειμήλιον» (86, Ορ)· «τὸ παρῆρον πνεῦμα αὐτῆς «δεξάμενος ἐν ἑαυτῷ κατέπανοεν, ὡς ἀφείλεται τῆς Υἱοῦ» (89, Ορ).

3. Ἔτσι ἡ ἴσως κατηγορηματικὴ ὑμνολογία τῆς εορτῆς τῆς Κοιμήσεως, ἡ ὁποία ὑμνολογία εἶναι ἐκφραση τῆς ζωντανῆς βιωματικῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας, ὁδηγεῖ τὴν σκέψιν μας σὺν τὸν ἐμβαθύνει σ' αὐτὸ, πὸν ἰσχύει ὄχι μόνον γιὰ τὴν Παναγία, ἀλλὰ *mutatis mutandis* γιὰ ὅλους τοὺς ἁγίους καὶ δικαίους, οἱ ὁποῖοι, καὶ πρὸ τῆς Δευτέρας Παρουσίας, προπολαμβάνουν σὺν τῷ οὐρανῷ, ἤδη μετὰ τὴν ἔξοδο ἐκ τοῦ κόσμου τούτου τὴν δόξαν, πὸν θὰ τελειωθῇ ὡς αἰώνιος καὶ ἀναπαύσιμος αὐτῶν κλήρος μετὰ τὴν καθολικὴ ἀνάστασι καὶ κρίσι. Αὐτὸ ἐξηγεῖ γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπικαλεῖται τὴν πρὸς Κύριον δεήσεις καὶ προσεύξεις τους (πρὸβλ. Π. Τρεμπέλα, *Δογματικὴ*, τόμ. 3, 1961, σ. 378-388) καὶ γιὰ τὴν Παναγία μετὰ τὴν Κοιμήσιν τῆς «τὸν κόσμον οὐ κατέλιπε» (Ἀπολυτίκιον). «Ἀδιαλείπτως» (83, ΜΕ), «ἡμέρας καὶ νυκτός, προσεύχει ὑπὲρ ἡμῶν» (85, Ορ) «ἰκετεῖται ἐκτενῶς τὸν Υἱὸν καὶ Θεόν» τῆς ὑπὲρ ἡμῶν (85, Ορ) καὶ «οὐ διαλείπει ἐποπτεύουσα τοὺς πίστει μέλλοντας» ἕκαστους πρὸς αὐτὴν (88, Ορ).

*

Ἀφοῦ τέτοιο νόημα καὶ τέτοια σημασία ἔχει τὸ γεγονός τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐξηγεῖται γιὰ τὴν ἐξ αἰτίας αὐτοῦ «παρηγορεῖται ἀλλων νόων φύσις» (88, Ορ), «οὐρανοὶ ἐπαγάλλονται καὶ Ἀγγέλων γέγηθε τὰ στρατεύματα» (89, Ορ), «ἡ γῆ τὴν εὐλογίαν σοιλιζέται καὶ εὐπρόπειαν» (83, ΜΕ), «ὁ κόσμος ἀνεζωοποιήθη» (89, Ορ). Ἀληθινὰ ἐκ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου μπορούμε νὰ «ἀρρώμεθα ἰσμάτων ἀφθονα χαρίσματα».

ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ*

(Γ' ΣΤΑΣΙΣ)

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

17. ANAMΦΙΒΟΛΟΝ ΚΑΥΧΗΜΑ

*Χαῖρε, τῶν ἀπίστων ἀμφίβολον ἄκουσμα
Χαῖρε, τῶν πιστῶν ἀναμφίβολον καύχημα.*

Κεντρικὴ ἀλήθεια τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως εἶναι ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὴν ἀλήθειαν δὲ αὐτὴν συνδέονται αἱ δογματικαὶ διδασκαλίαι τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου», κατὰ τρόπον ὑπερφυσικόν· ὅτι ἡ Παναγία Μητέρα Του τὸν ἐκυφόρησε δι' «ἀσπύρου συλλήψεως» καὶ ὅτι ἀποτελεῖ «ἔφραστον θαῦμα» ἢ ἀειπαρθενία Αὐτῆς.

Εἶναι πράγματι μυστηριώδεις αἱ ἀλήθειαι αὐταί. Ἀσύλληπτοι καὶ ἀκατανόητοι μὲ τὴν ἀνθρωπίνην λογικὴν. Οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου —λέγει ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος— «ἀποροῦσι λέγειν τὸ πῶς καὶ παρθένος μένει καὶ τεκεῖν ἰσχυσαν» ἢ Κεχαριτωμένη Μαρία, ἢ «ὄντως Θεοτόκος».

Ἐμπρὸς εἰς τὰ ἀνεργήνευτα αὐτὰ μυστήρια, πολλοὶ στέκονται μὲ ἀπορίαν καὶ ἀμφιβολίας καὶ ἐπιφυλάξεις. Τὰ θεωροῦν «ἀ μ φ ί θ ο λ ο ν ἄ κ ο υ σ μ α» καὶ δὲν τὰ πιστεύουσι. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πιστοὺς χριστιανούς, πού ὄχι ἀπλῶς τὰ ἀποδέχονται εὐλαδῶς ὡς θαυμαστά ἔργα τῆς δυνάμεως τοῦ Ὑψίστου, ἀλλὰ καὶ τὰ θεωροῦν ὡς «ἀ ν α μ φ ί θ ο λ ο ν κ α ὐ χ η μ α» καὶ ὡς «τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον».

1. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διακηρύττει, διὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅτι εἶναι: «ὁμολογουμένως μέγα τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι... ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ» (Α' Τιμ. γ' 16).

Πραγματικὰ δηλ., κατὰ τὴν ὁμολογίαν ὄλων τῶν πιστῶν, εἶναι μεγάλο τὸ «μυστήριον» τῆς ἀληθινῆς μας θρησκείας, πού ἀπεκαλύφθη καὶ παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς, διὰ τῆς ἁγίας Του Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀκατάληπτον μυστήριον τὸ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐφανερώθη εἰς τὸν κόσμον ὡς Θεάνθρωπος —Θεὸς ἐνσαρκιωμένος— καὶ ἀπεδείχθη ὅτι εἶναι ὁ ἀληθινὸς Μεσσίας πού ἐνήργει σημεῖα καὶ θαύματα διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ἐκηρύχθη εἰς τὰ ἔθνη ὡς Σωτὴρ· ἐπιστεύθη εὐρύτατα εἰς τὸν κόσμον ὡς Θεάνθρωπος· καὶ ἀνελήφθη ἐν δόξῃ εἰς τὸν οὐρανόν.

Ὅπως δὲ κατὰ τὴν ἀρχικὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου ὁ Δημιουργὸς Θεὸς εἶπε «γενήθητω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς», ἔτσι πάλιν Αὐτὸς ὁ Θεὸς «ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψει», (ὅταν τὸ σκοτάδι τῆς πλάνης εἶχε καλύψει τὴν ἀνθρωπότητα, ὥστε γὰ ἀγνοῆ τὸν ἀληθινόν Θεόν καὶ γὰ λατρεύη τὴν κτίσιν παρὰ τὸν Κτίσαντα), Αὐτὸς ἔδωκε καὶ τὸ πνευματικόν φῶς, τὴν ἐξ οὐρανοῦ ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας, καὶ «ἐλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Β' Κορ. δ' 6). Ἡδδόκησε γὰ στείλῃ τὸν μονογενῆ Υἱόν Του εἰς τὸν κόσμον, καὶ οἱ ἄνθρωποι εἶχαν τὴν δυνατὴτητα γὰ γνωρίσουν τὸν ἀληθινόν Θεόν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2. Εἰς ὄλην αὐτὴν τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τοῦ κόσμου, ὄργανον τῆς θείας εὐδοκίας ἐγένετο ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος. Διὰ τοῦτο προσβλέπομεν εἰς Αὐτὴν ὡς Μητέρα τοῦ Σωτῆρος· καὶ ἐπικαλοῦμεθα τὰς πρεσβείας Τῆς. Εἰς τὸ σεπτόν Τῆς πρόσωπον βλέπομεν «τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν».

Προβάλλεται δὲ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας «ἐ ξ α ἰ ρ έ τ ω ς» ἢ Παναγία, κατὰ τὴν θείαν λατρείαν. Διότι δι' Αὐτῆς ὁ Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί. Δι' Αὐτῆς ὁ Θεὸς ἐγένετο ἄνθρωπος (Θεάνθρωπος), διὰ γὰ σῶσιν τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του.

Μὲ τὴν Παναγίαν συνδέεται, κατὰ ταῦτα, ἡ ὄλη «Χριστολογία» (τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ δόγματα)· καὶ δὲν εἶναι μικρὰς σημασίας τὸ γεγονός ὅτι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐθεολόγησαν ἐν συνεχείᾳ καὶ διὰ τὴν Μητέρα τοῦ Σωτῆρος, καὶ τὴν ὀνόμασαν ἀληθῆ «Θ ε ο τ ό κ ο ν», διὰ γὰ διακηρυχθῆ καὶ πάλιν, ἐν τῷ προσώπῳ Τῆς, ἡ Θεότης τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἐνανθρώπησις Του καὶ ἡ δι' Αὐτοῦ σωτηρία τοῦ κόσμου.

**

Διὰ τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς βαδίζομεν πρὸς τὸ Πάσχα. Εὐρισκόμενοι δὲ κάθε ἐβδομάδα ἐνώπιον τῆς Παναγίας (διὰ τῆς ἀκολουθίας τῶν «Χαιρετισμῶν»), αἰσθανόμεθα ὅτι Αὐτὴ μᾶς συνάπτει μὲ τὸν Χριστὸν καὶ τὴν σωτηρίαν· διότι ἀπὸ Αὐτῆν ὁ Χριστὸς ἔλαβε τὴν ἀνθρωπίνην Του φύσιν, εἰς τὴν ὁποίαν περικλησιόμεθα ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

Εἶναι, διὰ τοῦτο, τὸ «ἀ ν α μ φ ί θ ο λ ο ν κ α ὐ χ η μ α» μας καὶ τὸ ὄργανον τῆς σωτηρίας μας. Ἡ δόλοφυχος καὶ ἀνεπιφύλακτος πίστις μας ἐκφράζεται καὶ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 164 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13-14 τεύχους

διὰ τῆς πρὸς Αὐτὴν ἐξαιρέτου εὐλαθείας μας. Καὶ μᾶς διαχωρίζῃ σαφῶς ἀπὸ τὸς σκεπτικιστὰς καὶ τοὺς αἰρετικούς (χιλιαστὰς κ.κ.) πρὸς τὴν θεωροῦν «ἀ μ φ ἰ β ο λ ο ν ἔ κ ο υ σ μ α!»

Ἄς ὑποκλιθῶμεν εὐλαδῶς εἰς τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Καὶ ψάλλοντες, μετὰ τοῦ Ἀρχαγγέλου, «τῆ Θεοτόκω τῷ Χαίρει», εἴθε νὰ ἀξιωθῶμεν — «ταῖς προσβείαις τῆς Θεοτόκου» — τῆς αἰωνίου ζωῆς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

18. Η ΕΛΠΙΣ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

«Χαίρε, ἐλπίς ἀγαθῶν αἰωνίων».

Λέγαμεν συνήθως ὅτι ὁ ἄνθρωπος ζῆ μετὰ τὴν ἐλπίδα. Ὅταν μάλιστα αἱ ἐλπίδες ἀναφέρονται εἰς πράγματα αἰωνίου ἀξίας, μόνιμα καὶ ἀναφαίρετα, αἱ τοιαῦται ἐλπίδες ἀποτελοῦν τὰ ωραιότερα καὶ εὐγενέστερα ἰδανικά καὶ τὰ ἰσχυρότερα κίνητρα, τὰ ὅποια, μᾶς κατευθύνουν πρὸς «τὰ κρεῖττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας» (Ἐβρ. στ' 9), τὸν ὄνουν τὸ φρόνημα καὶ γίνονται στήριγμα εἰς τὰς δυσκολίας τοῦ βίου.

Ἦν' αὐτὸ τὸ πρίσμα, ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν ὁ στίχος αὐτὸς τοῦ Ἀκαθίστου, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐξυμνεῖται ἡ Παναγία ὡς «ἐ λ π ἰ ς ἀ γ α θ ῶ ν α ἰ ω ν ἰ ω ν». Ὀλίγα σκέψεις ἐπ' αὐτοῦ ἄς ἀποτελέσουν τὸ ἐνδιαφέρον θέμα τῆς παρουσίας ἡμιλείας.

1. Ὁ λόγος εἶναι περὶ «ἀ γ α θ ῶ ν» καὶ δὴ τῶν πολυτιμωτέρων, τ.ε. περὶ «ἀ γ α θ ῶ ν α ἰ ω ν ἰ ω ν».

Ἄλλὰ ποῖον εἶναι τὸ ὑπίστον ἀγαθὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον;

Περὶ αὐτοῦ μᾶς διαφωτίζει ὁ λόγος τοῦ Κυρίου. Εὐτυχῶς. Διότι ὁ πολὺς κόσμος εἶναι ἀδιαφώτιστος καὶ οἱ μακρὰν τῆς χριστιανικῆς διαφωτίσεως εἶναι ἐν προκειμένῳ ἀπληροφόρητοι. Μᾶλλον ἔχουν πάθει σύγχυσιν ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν πραγμάτων. Καὶ θεωροῦν ὡς πολύτιμα ἀγαθὰ πολλὰ πράγματα πρόσκαιρα, μάταια καὶ ψευδῆ. Δὲν κατανοοῦν ὅτι ὠρισμένα πράγματα εἶναι ἀπλῶς μέσα καὶ ὄχι σκοπὸς εἰς τὴν ζωὴν. Μέσα ἐξυπηρετικὰ μὲν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ ὄχι ἀξία νὰ ἀποτελέσουν σκοπὸν τῆς ζωῆς μας καὶ τὸν προορισμὸν μας εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν.

«Ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου» (Α' Κορ. α' 20) καὶ «πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα» ἀποφαίνονται ὅτι δῆθεν στόχοι καὶ ἐπιδιώξεις, ὅπως ὁ πλοῦτος καὶ αἱ ἀπολαύσεις — ὁ εὐδαιμονισμὸς ἢ ὁ ἡδονισμὸς κ.τ.τ. — ἀποτελοῦν τὰς μεγάλας κατακτήσεις καὶ τὰ κέρδη καὶ τὰς σπουδαιότερας «ἀξίας» εἰς τὸν κόσμον!

Ἄλλ' ἔμως ἦλθεν ὁ Χριστὸς καὶ διεκήρυξεν ὅτι ἡ μεγαλύτερα ἀξία εἰς τὸν κόσμον εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἢ ἀνθρωπίνῃ προσωπικότης ἢ ψυχὴ μας ἢ ἀθάνατος καὶ αἰωνία.

Μᾶς κολακεῖ αὐτὴ ἡ διακήρυξις. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ συμβαίνοντα μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν — ὅπου μετὰ τὴν εὐκολίαν καὶ ἐγκληματικὴν φονεῦνται καὶ θυσιάζονται ἀνθρώπινες υπάρξεις, διὰ νὰ ἰκανοποιηθῇ ἡ ἐμπάθεια, τὰ συμφέροντα, ὁ φθόνος ἢ ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ διαφθορὰ τῶν ἀδυστάκτων καὶ κακοποιῶν — ὁ Χριστὸς διακηρύσσει ὅτι ὁλος ὁ κόσμος δὲν ἰσοφαρίζει τὴν ἀξίαν

τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Ὡς κορωνίδα τῆς δημιουργίας ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον. Τὸν ἔθεσε βασιλέα ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἶπε τὸν ἀπαράμιλλον ἐκείνον λόγον «τί ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;» (Μάρκ. γ' 36,37).

2. Καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς ἀναβιάζει: τόσον πολὺ ὑψηλὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ἡ ψυχὴ μας εἶναι πλασμένη «κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν». Καὶ ὑπερέχει ἀσυγκρίτως τοῦ ὀλίκου κόσμου ἐν γένει. Διότι ὁ ἄνθρωπος διαθέτει διάνοιαν καὶ ἐλευθερίαν. Καὶ ἐπλάσθη διὰ τὴν αἰωνιότητα, διὰ τὴν ἀθανασίαν.

Εἶναι εὐλογον, ἐπομένως, καὶ ἀπαραίτητον, νὰ στρέφῃ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν προσπάθειάν του εἰς τὴν ἀπόκτησιν «ἀγαθῶν» ἔχι προσκαίρων, ἀλλὰ «ἀγαθῶν αἰωνίων». Ἄλλως, «τί ὠφελήσει ἄνθρωπον» ὅσα ἂν κερδήσῃ καὶ ἀπολαύσῃ, προσκαίρους δηλ. καὶ ματαίους «θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς»;...

Μολοντί δὲ ἡ ψυχὴ μας εἶναι αὐτὴ αὐτὴ ἡ προσωπικότης μας, ὁ Κύριος, εἰς ἄλλον σχετικὸν λόγον Του, εἶπεν «ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν!» (Λουκ. κα' 19). Καὶ ἴσως διερωτηθῇ κάποιος: ἀφοῦ ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ ἑαυτὸς μου, τὸ ἐγὼ μου, ἢ προσωπικότης μου, τί σημαίνει: «κ τή σα σθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν»;

Διὰ ποῖον ἀποδέκτην καὶ διὰ ποῖον ἀπόκτημα ἡμιλεῖ;

Τὸ ἀπόκτημα εἶναι ἡ αἰώνιος σωτηρία τῆς ψυχῆς. Ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ εὐτυχῆς ἀποδέκτης τοῦ ὑπίστου ἀγαθοῦ, τῆς σωτηρίας αὐτῆς τῆς ἰδίας, διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγίας ζωῆς. «Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ἡμῶν» σημαίνει: μετὰ τὴν ἐγκρατέρισιν εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, καλεῖσθε οἱ πιστοὶ εἰς τὴν μεγάλην κατάκτησιν: τὴν κατάκτησιν τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ σωτηρίας: κατάκτησιν πρὸς παραχωρεῖ ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς ἀληθῶς ἀγαπῶντας Αὐτὸν («πᾶσι τοῖς ἠγαπημένοις τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ» Β' Τιμ. δ' 8), δηλ. τοὺς ἀποδεχομένους μετὰ πλήρη ἀνταπόκρισιν («οἰκειομένους») τὸ σωτήριον ἔργον Του.

Ὅχι λοιπὸν τυφλὴ ἐπιλογὴ ἐκείνου πρὸς τὴν μᾶς δελεάζει καὶ μᾶς ἐλκύει καὶ σάγηνεύει, ἐνῶ συγχρόνως διακυβεύει καὶ ἀπαμπολεῖ πᾶσαν «ἐλπίδα ἀγαθῶν αἰωνίων». Ἄλλὰ μετὰ ἀνωτέρας βλέψεως καὶ προσοπτικῆς αἰωνιότητος ὀφείλομεν νὰ ἐπιλέγωμεν τοὺς στόχους καὶ τὰς ἐπιδιώξεις μας. Μετὰ σύνθημα: «μὲ ὄνομα ἐν Κυρίῳ» (Α' Κορ. ζ' 39).

3. Ἄλλὰ, ἀγαπητοί, δὲν εἶναι χωρὶς ἰδιαιτέραν σημασίαν ἢ πρώτη λέξις τοῦ προταχθέντος στίχου τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου, πρὸς μᾶς εἰσήγαγεν εἰς τὴν διερεύνησιν τοῦ ζητήματος περὶ «ἀ γ α θ ῶ ν α ἰ ω ν ἰ ω ν». Ἡ λέξις «ἐ λ π ἰ ς».

Τὴν λέξιν αὐτὴν ἀπευθύνει ὁ ἱ. ὕμνος πρὸς τὴν Παναγίαν, λέγων «χαίρε, ἐ λ π ἰ ς ἀγαθῶν αἰωνίων».

Βλέπει τὴν Θεοτόκον ὡς τὸ ὄργανον τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποῦ ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς ἡ σωτηρία: «ὁ σωτήρ τοῦ κόσμου ὁ Χριστὸς» (Ἰω. δ' 42).

Αὐτὸς εἶναι ἡ ἐλπίς τοῦ κόσμου — ὅπως ἀκριβῶς

Τὸν δοξολογεῖ συνεχῶς ἡ Ἐκκλησία, λέγουσα: «Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἡ ἐ λ π ῖ ς ἡ μ ῶ ν' δόξα σοι». Ὅσοι στηρίζουν τὰς ἐλπίδας των εἰς Αὐτόν, δὲν εἶναι «ὡποιοι οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα» (Α' Θεσ. δ' 13). Εἰς τὰς δυσκολίας τοῦ βίου διαθέτουν ἰσχυρὰν «καταφυγὴν καὶ δύναμιν, βοηθὸν ἐν θλίψεσι...» (Ψαλμ. με' 1). Καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν πνευματικὸν προχωροῦν «κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου» (Τίτ. γ' 7), ἀναπτύσσοντες ζῆλον καὶ προσπάθειαν πρὸς τὴν κατάντησιν τῶν «αἰωνίων ἀγαθῶν».

Μὲ τοιαύτας σκέψεις καὶ κατανόησιν καὶ ἐλπίδα, ἄς προχωρῶμεν ἔλοι: διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀγαθῶν, «ἀ ὀ φ θ α λ μ ὀ ς ο ὕ κ ε ἰ ῖ δ ε κ α ἰ ο ὕ ς ο ὕ κ ἦ κ ο υ σ ε κ α ἰ ἐ π ῖ κ α ρ δ ῖ α ν ἄ ν θ ρ ῶ π ο υ ο ὕ κ ἄ ν ἑ ῖ θ η, ἀ ἦ τ ο ῖ μ α σ ε ν ὁ Θ ε ὀ ς τ ο ῖ ς ἀ γ α π ῶ σ ι ν α ὐ τ ὸ ν» (Α' Κορ. β' 9), καὶ τὰ ὅποια ἤλθε νὰ χαρίσῃ εἰς πάντας ὁ Χριστός, ἡ ἐλπίς τοῦ κόσμου.

19. ΟΙ ΜΟΝΟΜΕΡΕΙΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΙ

«Χαίρε, τεχνολόγους ἀλόγους ἐλέγχουσα».

Ἡ ἐποχὴ μας διακρίνεται, καὶ κωχῆσαι, διὰ τὰς τεχνολογικὰς προόδους τῆς. Ὑπάρχουν δὲ πολλοὶ ποῦ πιστεύουν ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν χρειάζεται σήμερα ὁ κόσμος, διὰ νὰ εἶναι αὐτάρκης, εἰ μὴ τὴν προσφορὰν τῶν τεχνολόγων! Ἐπετολημῆθη μάλιστα καὶ ἡ διακήρυξις ὅτι δὲν ἔχουν πλέον ἀξίαν αἱ πνευματικαὶ καὶ ἠθικαὶ ἀξίαι, ἐμπρὸς εἰς τὰς προόδους τοῦ τεχνικοῦ μας πολιτισμοῦ!

Μέσα εἰς ἓνα τέτοιο κλίμα ἀκούεται ὡς παράδοξος ὁ «χαριετισμὸς» τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου πρὸς τὴν Παναγίαν: «χ α ἱ ρ ε, τ ε χ ν ο λ ὀ γ ο υ ς ἀ λ ὀ γ ο υ ς ἐ λ ἑ γ χ ο υ σ α».

Ἄλλὰ δὲν πρόκειται δι' ἀπόρριψιν τῶν τεχνολόγων καὶ τῆς προσφορᾶς των. Ἄλλο εἶναι τὸ νόημα τῆς ὑμολογικῆς αὐτῆς φράσεως.

1. Ἀναφέρεται ἀρχικῶς εἰς ἐκεῖνους, ποῦ μὲ τὴν τέχνην τοῦ λόγου (ὡς «τεχνο-λόγοι» καὶ ρήτορες, «λογο-τέχναι» καὶ συγγραφεῖς) θάλλουν ἐναντίον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πίστεως τῆς χριστιανικῆς. Περὶ αὐτῶν λέγει: ὁ ἱ. ὑμνωδός, ὅτι «ἐμωράνθησαν οἱ [δῆθεν] δεινοὶ συζητηταί», καὶ ἀποδεικνύονται ἀπλῶς «μύθων ποιηταί» δηλ. εἶναι μυθεύματα ὅσα ἡ σοφιστεία των ἐπιστρατεύει, διὰ νὰ πλήξῃ τὰ ὅσα καὶ τὰ ἱερά μας τὸν Χριστόν, τὸ Εὐαγγέλιον, τὴν πίστιν, τὴν θρησκείαν, τὴν Ἐκκλησίαν.

Αὐτοὺς ποῦ δὲν πιστεύουν, ἀλλὰ καὶ εἰρωνεύονται καὶ χλευάζουν, τὴν ἐκ τῆς Θεοτόκου ἐνσάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, ὁ ὑμνωδὸς τοὺς ὀνομάζει: «ρήτορας πολυφθόγγους», ποῦ μὲ ἀκατάσχετον καὶ ἀδάσμιον φλυαρίαν ἀπορρίπτουν τὰ χριστιανικά μας θεμέλια. Καὶ ἡμεῖς τοῦ βλέπομεν «ὡς ἰχθύας ἀφώνους» καὶ ἀνικάνους νὰ κλονίσουν ὅτι ἀντιπροσωπεύει δι' ἡμᾶς ἡ Παναγία: δηλ. τὴν σοφὴν «οἰκονομίαν» τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἐν Χριστῷ ἀπολύτρωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς σοφιστὰς «τεχνολόγους» τοὺς ἐλέγχει: ὡς παραλογογίζομένους («ἀλόγους ἐλέγχουσα») ἡ Παναγία. Διότι δι' Αὐτῆς «τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον καὶ ἀγγέλους ἀγνωστον μυστήριον... τοῖς ἐπὶ γῆς πεφανέρωτα: — Θεὸς ἐν ἀπορρήτῳ ἐνώσει: σαρκούμενος» ὑπερ-

φυῶς. Δὲν τὸ κατανοεῖ βέβαια ὁποῖος ἄνθρωπος ἐμπιστεύεται μόνον τὴν ἰδικὴν του λογικὴν. Αὐτὸς «οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ' μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι...» (Α' Κορ. β' 14). Ἄλλὰ ἡ πίστις μας δὲν εἶναι ἀπαύγασμα τῆς σοφίας τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ θεὸς Ἀπόστολος: «... ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ... Αὐλοῦμεν σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην» ἀπὸ τοὺς ἀρνητὰς τῆς (αὐτ. 5,7). Καὶ δὲν διστάζει νὰ ὀνομάσῃ μωρίαν «τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου», καὶ νὰ προχωρήσῃ εἰς ἀντεπίθεσιν πρὸς τοὺς τοιοῦτους «τεχνολόγους», διὰ νὰ τοὺς εἴπῃ ὅτι: τὸ κατ' αὐτοὺς «μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ» (αὐτ. α' 20,25).

2. Ἀπὸ ἄλλης, ἐν τούτοις, ἀπόψεως ἡ προσφορὰ τῶν τεχνολόγων σήμερον εἶναι θεθαίως εὐπρόσδεκτος καὶ πολύτιμος, ἐφ' ὅσον εὐκολύνει: μὲ ὀριζομένης τεχνικὰς προόδους τὴν ζωὴν μας, προάγει τὸν πολιτισμὸν καὶ παρουσιάζει: τὰ ἐπιτεύγματα τῆς Ἐπιστήμης, ποῦ εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ ἄλλωστε, ἀφοῦ «Αὐτὸς ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις ἐπιστήμην, ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτῆς» (Σειράχ λη' 6).

Δὲν μποροῦν ὅμως ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Τεχνολογία νὰ μᾶς δώσουν κάτι ποῦ δὲν διαθέτουν. Δηλ. ἐκεῖνα ποῦ ἐξυπηρετοῦν τὰς ἀνάγκας τοῦ ψυχικοῦ μας κόσμου. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ποτε δυνατόν ἡ τεχνικὴ πρόοδος νὰ καλύψῃ καὶ τὸν χώρον τῆς Θρησκείας.

Εἶναι, ἐπαμείνως, ἐπανάληψις τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ ἢ ἀξίωσις αὐτῶν ποῦ διακηρύσσουν ὅτι δὲν μᾶς χρειάζεται ὁ Θεὸς καὶ ἡ πίστις, καὶ δὲν ἔχουμεν ἀνάγκην τῆς Θεολογίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας σήμερα, εἰς τὸν αἰῶνα τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς Ἐπιστήμης!

Β α β ἑ λ! Β α β ἑ λ! (σύγχυσις, Βαβυλωνία), θὰ ἀκουσθῇ ὁ ἀπόηχος τῆς παλαιᾶς ἐκείνης διαφεύσεως καὶ ἀπογοητεύσεως τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι «ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία: φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν» (Ρωμ. α' 22-23).

Ὅποιαδήποτε πρόοδος καὶ οἰοσδήποτε πολιτισμὸς, ὅταν εἶναι μονόπλευρος, ἐξάπαντος θὰ χωλαίνῃ. Μὲ ὑπερτροφικὸν τὸ ἓνα σκέλος, τοῦ ὕλικου πολιτισμοῦ, καὶ ἀτροφικὸν τὸ ἄλλο, τῆς πνευματικῆς ὑποδομῆς, χωλαίνουν οἱ ἄνθρωποι: καὶ οἱ πολιτισμοὶ των. Καὶ θὰ ἀρμόξῃ πάλιν ὁ προφητικὸς λόγος: ἄνθρωποι, «ἕως πότε χωλανεῖτε ἐπ' ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις;» (Γ' Βασ. ιη' 21). Διατί δὲν θέλετε νὰ πατήτε στερεὰ καὶ μὲ τὰ δύο σκέλη — τὸ ὕλικόν καὶ τὸ πνευματικόν — διὰ νὰ ὀρθοποδήτε καὶ νὰ προσδεύετε πραγματικά;...

Ἄς τὸ προσέξουν ἰδιαίτερως οἱ νέοι: ἄνθρωποι, ποῦ ἔχουν ἐμπρὸς των τὸ μέλλον, τὸ ἰδικόν των καὶ τῆς κοινωνίας. Καὶ ἄς μὴ παραπλανηθοῦν εἰς χώρους ὅπου υποσκάπτεται ἡ πίστις καὶ ἡ πνευματικὴ των ὑποδομὴ καὶ ἡ ἠθικὴ των ὑπόστασις.

Καὶ ἄς εἶναι δι' ὅλους τοὺς φρονίμους καὶ συνετοὺς ἀνθρώπους ἀφυπνιστικὸν τὸ μήνημα τῆς Παναγίας, ἡ Ὅποια, τοὺς ἀρνητὰς «τ ε χ ν ο λ ὀ γ ο υ ς ἀ λ ὀ γ ο υ ς ἐ λ ἑ γ χ ο υ σ α», καλεῖ ὅλους εἰς βαθεῖαν εὐσέθειαν, «ἐ π α γ γ ε λ ῖ α ν ἔ χ ο υ σ α ν ζ ω ῆ ς τ ῆ ς ν ὄ ν κ α ἰ τ ῆ ς μ ε λ λ ο ὄ σ η ς» (Α' Τιμ. δ' 8).

(Συνεχίζεται)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

424. Τί σημαίνει ἡ λέξις «ροδι-
σμός» καὶ ποιά ἡ σχέσις τῆς με-
τὴν ἑορτῆ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ
Θεολόγου (8 Μαΐου - στίχοι συνα-
ξαρίου); (Ἐρώτησις Αἰδεσμ. Ε. Ο. Ι.).

Τῇ λέξει «ροδισμός» (ἀπὸ τὸ «ρόδον» - τριαντάφυλλο)
συναντοῦμε στὰ ἔντυπά μας λειτουργικὰ Μηναῖα στὸν τρί-
το στίχο τοῦ Μηνολογίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολό-
γου τῆς 8ης Μαΐου: «ὀγδοάτῃ τελέουσι ροδισμὸν βροντο-
γόνοιο», ποῦ σημαίνει «τὴν ὀγδόη (Μαΐου) τελοῦν ροδισμὸν
στὸν υἱὸ τῆς βροντῆς» (δηλαδὴ τὸν Ἰωάννη, Μάρκ. γ' 17).
Σὲ χειρόγραφα Συναξάρια ἐπεξηγεῖται ἡ μνήμη αὐτῆ
τοῦ Θεολόγου ὡς «ροδισμός» («Μνήμη τοῦ ἁγίου ἀποστό-
λου... ἦγον ὁ ροδισμός»). Ἀπὸ τὰ λεγόμενα στὰ Συναξά-
ρια τῶν Μηναίων γιὰ τὸ συνδυασμὸ «ροδισμοῦ» καὶ «τρι-
γύσεως τοῦ μάννα», δηλαδὴ τῆς ἱερῆς κόνεως ποῦ ἀνέ-
βλυζε θαυματουργικὰ κατὰ τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη ἀπὸ τὸν τάφο
του, γίνεται φανερὸ πὼς πρόκειται γιὰ ἑορτὴ ποῦ γινόταν
στὴν Ἐφεσο στὸ μεγάλο ναό, ὅπου ὑπῆρχε καὶ ὁ τάφος
τοῦ ἀποστόλου. Στὸ Τυπικὸ τῆς ἁγίας Σοφίας Κωνσταντι-
νουπόλεως τοῦ Ι' αἰῶνος ἀναγράφεται δυὸ φορὲς «ροδι-
σμός», στίς 9 Μαΐου στὴ μνήμη τοῦ πατριάρχου Τιμοθέου
(«ὁ ροδισμός τοῦ ἁγίου Τιμοθέου τοῦ πατριάρχου») καὶ
τῆ δευτέρᾳ Κυριακῇ μετὰ τὴν Πεντηκοστὴ «τοῦ ἁγίου Θεο-
δώρου ἐν τοῖς Σπαρακίῳ, ὁ λεγόμενος ροδισμός». Σὲ ἐπι-
γραφὰς ἀπαντᾷ καὶ τὸ ρῆμα «ροδίξειν».

Πρόκειται γιὰ τὸ στολισμὸ τῶν τάφων τῶν ἁγίων ἢ
γενικώτερα τῶν τάφων τῶν νεκρῶν μετὰ ρόδα, ποῦ συνη-
θίζεταν νὰ γίνεται φυσικὰ κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν ρόδων,
δηλαδὴ τοὺς μῆνες Μάιο - Ἰούνιο. Ὅλοι οἱ ἀνωτέρω «ρο-
δισμοὶ» καθορίζονται σὲ ἡμέρες τοῦ μηνὸς Μαΐου, ἡ δὲ δευ-
τέρᾳ Κυριακῇ μετὰ τὴν Πεντηκοστὴ κατὰ τὸ Ἰουλιανὸ
ἡμερολόγιο ἐμπίσπει μετὰξὺ 24ης Μαΐου καὶ 27ης Ἰουνίου.
Τὸ ἔθιμο φαίνεται πὼς ἦταν ἀρχετὰ διαδεδομένο ἂν κρί-
νομε ἀπὸ τίς ἀνωτέρω μαρτυρίες καὶ ἀπὸ ἄλλες πηγές,
ποῦ ἀναφέρουν παρόμοια πράξι γιὰ τὴν ἑορτὴ τῆς ἁγίας
Θεοδοσίας (29 Μαΐου). Στὰ στιχηρὰ τῶν αἰῶνων τῆς ἀκο-
λουθίας τῶν ὁσίων Μυτιληναίων ἀδελφῶν Δαβὶδ, Συ-
μεῶν καὶ Γεωργίου, ποῦ βρῖσκεται στὸν κώδικα 9,21 τοῦ
ΙΔ' αἰῶνος τῆς Λαυρεντιανῆς βιβλιοθήκης τῆς Φλωρεντίας,
ὑπάρχει πληροφορία γιὰ ἓνα θαῦμα ποῦ ἐγίνε κατὰ τὸ «ρο-
δισμὸ» τοῦ τάφου τους στὴ μονὴ τους στὴ Μυτιλήνη. Ὁ
«προεστὸς» θέλησε νὰ «μυρίση» τὴν κοινὴ λάρνακά τους,
βάζοντας μέσα σ' αὐτὴ ρόδα: «Ῥόδοις ὁ προεστὸς * οἰό-
μενος μυρίζειν * ὅστων τὴν μυροθήρην, * ὑπὲρ ἡμῶν ἐκ-
πόθου * ταῦτα προσήγεν ἐν τῇ λάρνακι». Οἱ ἅγιοι ὅμως

δὲν εὐαρεστήθηκαν ἀπὸ τὴν ἐκδήλωσι αὐτῆ τῆς τιμῆς* ἐδει-
ξαν «δύσομα» τὰ ρόδα καὶ ἀνέβλυσαν θαυματουργικὰ μύ-
ρο: «Ῥε δύσομα δ' ἡμεῖς * εἰδείξατε τὰ ρόδα, * ὧν ἐκ-
βληθέντων μύροις * θεοῖς ἢ μυροθήρη * μυρίζει τοὺς προ-
τρέχοντας».

Στὸν ρωμαϊκὸ καὶ ἑλληνικὸ εἰδωλολατρικὸ κόσμο γινό-
ταν τὴν ἴδια περίοδο τοῦ ἔτους (Μάιο - Ἰούνιο) ἑορτὴ
ποῦ ὀνομαζάταν μετὰ λατινικὸ ὄνομα, γιὰτὶ φαίνεται πὼς εἶχε
τὴν ἀρχὴ τῆς στὴν Ἰταλία, «ροζάλια» ἢ «ροζάρια». Ἐκα-
ναν θρησκευτικὰς λιτανεῖες, στόλιζαν τοὺς τάφους μετὰ ρόδα
καὶ τελοῦσαν νεκρικὰ συμπτώσια. Ἀπὸ αὐτοὺς παρέλαβαν
τὸ ἔθιμο τοῦ ροδισμοῦ καὶ τῶν νεκροδείπνων καὶ οἱ χρι-
στιανοί. Εἶναι μιὰ τόσο ἀνθρώπινη ἐκδήλωσις ἀγάπης καὶ
τιμῆς πρὸς τοὺς νεκροὺς καὶ φυσικὰ, κατὰ μείζονα λόγο,
πρὸς τοὺς ἁγίους. Ἡ προσφορὰ λουλουδιῶν —καὶ ρόδων—
στους τάφους τῶν ἁγίων καὶ τῶν προσφιλῶν προσώπων,
ποῦ γίνεται καὶ σήμερα, εἶναι μιὰ σύγχρονη μορφή καὶ ἐπι-
βίωσις τοῦ ἀρχαίου ροδισμοῦ.

425. Πὼς πρέπει νὰ μνημονεύεται
στὰ γυναικεῖα μοναστήρια ἢ ἡγου-
μένη κατὰ τὰ εἰρηνικὰ κ.λπ. ἢ δὲν
πρέπει νὰ μνημονεύεται; (Ἐρώτησις
ἱερομον. π. Κασσιανοῦ).

Δὲν νομίζω πὼς ὑπάρχει κάποιος παραδοσιακὸς μαρτυ-
ρημένος καὶ κατοχυρωμένος τύπος μνημονεύσεως τῆς ἡγου-
μένης τῶν γυναικειῶν μονῶν, ἢ τουλάχιστον δὲν βρῆκα
πουθενὰ νὰ ἀναγράφεται τέτοιος τύπος. Ἴσως σ' αὐτὸ νὰ
ὀφείλεται καὶ ἡ ἀσυμφωνία ποῦ, ὅπως διεπίστωσα, παρα-
τηρεῖται στὴ σημερινὴ πράξι. Πάντως ὁ τύπος ποῦ ἰσχύει
γιὰ τὰ ἀνδρικὰ μοναστήρια δὲν εἶναι δόκιμο νὰ ἐφαρμόζε-
ται κατ' ἀναλογίαν καὶ ἐδῶ: «Ἐπὲρ τοῦ πατρὸς ἡμῶν δεῖνα
ἱερομονάχου...» ἢ «Ἐπὲρ τοῦ καθηγουμένου ἡμῶν...». Αὐ-
τὸ θὰ ἄρμοζε στὸ στόμα τῶν μοναζουσῶν, ὄχι ὅμως καὶ στὸ
στόμα τοῦ ἱερέως ἢ τοῦ διακόνου, ποῦ οὔτε εἶναι μέλη
τῆς γυναικειᾶς ἀδελφότητος γιὰ νὰ τὴν ἀποκαλοῦν «καθη-
γουμένη ἡμῶν», οὔτε καὶ στὸ ἱερατικὸ τους ἀξίωμα ταιριάζει
νὰ τὴν ἀποκαλοῦν «μητέρα ἡμῶν». Ἡ παράλειψις πάλι
τῆς αἰτήσεως, λόγω τῆς δυσκολίας ποῦ παρουσιάζει, δὲν
ἐνδείκνυται.

Ἐγὼ τὴ γνώμη πὼς ὁ πιὸ διαδεδομένος τύπος «Ἐπὲρ
τῆς καθηγουμένης τῆς ἱεράς μονῆς ταύτης δεῖνα μοναχῆς
καὶ τῆς συνοδείας αὐτῆς» εἶναι ὁ μόνος ὀρθὸς ἢ τουλάχι-
στον ὁ πιὸ δόκιμος.

ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ

Του Ἀρχιμ. ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΟΣ ΚΑΘΗΡΕΠΤΙΔΗ
Ἱεροκήρυκος Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν

Στὴ λατρεία συναγὰ ὁ πιστὸς ἓνα πλοῦτο ἀπὸ γεμάτα σημασία σύμβολα καὶ εἰκόνες. Χειρονομίες, κινήσεις, πράξεις, ἐνδύματα, σκευή, ἱεροὺς τόπους καὶ χρόνους. Καὶ γεννιέται τὸ ἐρώτημα: Τί νόημα ἔχουν ὅλα αὐτὰ γιὰ τὴ σχέση τῆς ψυχῆς μὲ τὸν Θεό; Ὁ Θεὸς εἶναι πέρα ἀπὸ κάθε χῶρο. Τί σχέση ἔχει, λοιπόν, μὲ συγκεκριμένους τόπους καὶ χώρους; Ὁ Θεὸς εἶναι ὑπερχρονικός, πέρα ἀπὸ κάθε χρόνο. Τί σημασία ἔχει γιὰ τὴ σχέση μαζί του μιὰ δολόκληρη τάξη ἀπὸ ὀρισμένους χρόνους, μὲ συγκεκριμένους λειτουργικὰς προσευχάς, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν ἀκολουθία τῶν ὡρῶν μέχρι τὸν ὅλο λειτουργικὸ ἡμερήσιο κύκλο καὶ τὸν κύκλο τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους; Ὁ Θεὸς εἶναι ἀπόλυτα ἀπλός. Τί σχέση μπορεῖ νὰ ἔχει μὲ ὀρισμένες κινήσεις, πράξεις, σκευή; Γιὰ νὰ μὴ προχωρήσουμε στὴν πιὸ βασικὴ ἐρώτηση: Ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα. Μπορεῖ τὸ ὕλικό, τὸ σωματικὸ στοιχεῖο νὰ ἔχει κάποια σημασία καὶ νὰ παίζει κάποιο ρόλο στὴ σχέση τῆς ψυχῆς μὲ τὸν πνευματικὸ Θεό; Τὸ ὕλικό στοιχεῖο δὲν ὑποτιμᾷ καὶ κατεβάξει αὐτὴ τὴ σχέση; Καί, ἂν δεχθῶμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει σῶμα καὶ ψυχὴ, ὅτι δηλ. δὲν εἶναι καθαρὸ πνεῦμα καὶ ὅτι τὸ σωματικὸ στοιχεῖο παίζει ρόλο στὴν πνευματικὴ του ζωὴ, δὲν εἶναι αὐτὸ μιὰ ἔλλειψη, πού πρέπει νὰ καταπολεμᾶται; Δὲν πρέπει νὰ εἶναι σκοπὸς μιᾶς ἀληθινῆς λατρευτικῆς ζωῆς ἢ «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» προσκύνησι τοῦ Θεοῦ; Μιὰ προσκύνησι καὶ μιὰ λατρεία, πού θὰ προσπαθεῖ, ὅσο τὸ δυνατόν, νὰ παραμερίξει τὸ σωματικόν, τὸ ὕλικόν στοιχεῖο;

Ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ ἐρώτησι μᾶς ὀδηγεῖ βαθεῖα στὴν οὐσία αὐτοῦ, πού ὀνομάζομε λατρεία καὶ μάλιστα λειτουργία. Τίθεται ἓνα βασικὸ ἐρώτημα: Τί σημαίνει γιὰ μᾶς τὸ σωματικὸ στοιχεῖο, ὡς μέσο πνευματικῆς ἀφομωύσεως καὶ πνευματικῆς ἐπικοινωνίας; Ὡς μέσο δηλ. πού δεχόμεστε ἐντυπώσεις καὶ ἐκφραζόμεστε;

Ἡ ρίζα τῆς ἀπαντήσεως θρίσκειται στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ζοῦμε καὶ κατανοοῦμε μέσα στὴν ἴδια τὴν προσωπικότητά μας τὴν σχέση ἀνάμεσα στὸ πνεῦμα καὶ στὸ σῶμα. Ὑπάρχει μιὰ ἀντίληψη - ἀποψη, πού χωρίζει μὲ ὀξύτητα τὸ πνευματικὸ ἀπὸ τὸ σωματικὸ στοιχεῖο. Τὸ πνευματικὸ φαίνεται ὡς ἓνας κλειστὸς κόσμος, πού θρίσκειται πέρα ἀπ' τὸν σωματικὸ καὶ πολὺ λίγο σχετίζεται μ' αὐτόν. Πνευματικὸ καὶ σωματικὸ φαίνονται —γι' αὐτὴν τὴν ἀποψη— ὡς δύο τάξεις, πού θρίσκονται ἢ μιὰ δίπλα στὴν ἄλλη, ἀλλὰ δὲν ἔχουν μιὰ ἄμεση σχέση καὶ συνεργασία. Τὸ ἓνα ἀπλῶς μεταφράζει τὸ ἄλλο. Ὑπάρχει δηλ. μόνο ἓνας ψυχοφυσικὸς παραλληλισμὸς. Γιὰ μιὰ τέτοια ἀντίληψη τὸ σωματικὸ γιὰ τὸ πνευματικὸ στοιχεῖο ἔχει μιὰ περιπτωσιακὴ, ἐπουσιώδη σημασία. Δηλ. τὸ σῶμα δὲν ἔχει βασικὴ σημασία γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ πνεύματος. Κάποτε μάλιστα τὴν ἐμποδίζει ἢ τὴν βλάπτει. Τὴν ἀλήθεια, τὸν Θεὸ —λέει αὐτὴ ἡ ἀποψη— τὸν ζητᾶμε μόνο μὲ τὸ πνεῦμα. Τὸ σῶμα εἶναι μιὰ ἀτέλεια.

Δὲν εἶναι κἂν ὄργανο γιὰ τὴν ἐκφραση τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς. Γιὰ ὅσους ἔχουν μιὰ τέτοια λανθασμένη ἀποψη, ἡ λατρεία θὰ παρουσιάζει μεγάλες δυσκολίες. Τείνουν αὐτοὶ σὲ μιὰ μορφή εὐσεβείας, πού παραμερίζει τὸ ὕλικόν - σωματικὸ στοιχεῖο καὶ ἐκφράζεται ἄπλα καὶ χωρὶς διακοσμῆσεις — τὸ πολὺ μόνο μὲ τὸν λόγο.

Ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ μιὰ ἐκ διαμέτρου ἀντιθετὴ ἀποψη. Γι' αὐτόν τὸ πνευματικὸ καὶ ὕλικόν συνάπτονται καὶ συμπλέκονται πολὺ στενά. Σχεδὸν συγγέονται. Ἐνῶ ἡ προηγούμενη τείνει νὰ διαχωρίσει τίς δύο αὐτὲς περιοχές, αὐτὴ θέλει νὰ τίς κάνει ἓνα. Ἡ ψυχὴ φαίνεται ὡς τὸ ἐσωτερικὸ εἶναι τοῦ σώματος καὶ τὸ σῶμα ὡς ἡ ἐξωτερικεύσι, ἢ συμπύκνωσι καὶ ἀπποποίηση τῆς ψυχῆς.

Μιὰ τέτοια ἀντίληψη φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως νὰ ἔχει πολὺ στενωτέρες σχέσεις μὲ τὴν λατρεία καὶ μπορεῖ εὐκολώτερα νὰ νοιώσει τὴν δύναμη τῶν λειτουργικῶν κινήσεων καὶ πράξεων. Ὅμως ἔχει κ. αὐτὴ τίς δυσκολίες τῆς σχετικῆς. Ὅπου συνάπτονται τόσο στενά πνευματικὸ καὶ ὕλικόν, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ταυτισθεῖ τὸ σύμβολο μ' αὐτὸ πού συμβολίζει καὶ νὰ ὀδηγηθῶμε στὴν τυπολατρεία καὶ εἰδωλολατρεία. Ἀκόμη ὅπου ἡ πνευματικὴ καὶ ὕλικὴ - σωματικὴ περιοχὴ ταυτίζονται γίνεται δύσκολο νὰ ἐκφρασθεῖ τὸ ἐσωτερικὸ μὲ συγκεκριμένες καὶ καθορισμένες μορφές ἐκφράσεως καὶ νὰ ἐκδηλωθεῖ μὲ αὐστηρὰ καθορισμένες νοηματικὲς μορφές. Δηλ. τὸ ἐσωτερικὸ θέλει νὰ ἐκφράζεται ἀθόρητα καὶ δυσκολεύεται νὰ προσαρμωσθεῖ στὴν αὐστηρὰ καθορισμένη μορφή τῆς λειτουργικῆς πράξεως. Δὲν ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ συνδέσει ὀρισμένα πνευματικὰ περιεχόμενα μὲ καθορισμένες ἐξωτερικὲς μορφές γιὰ νὰ ἐκφρασθεῖ.

Βλέπομε, ἐπομένως, ὅτι καὶ οἱ δύο αὐτὲς ἀντιλήψεις δὲν ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ κατανοήσουν καὶ νὰ ἐκφρασθοῦν μὲ σύμβολα. Ἡ πρώτη γιὰτί χωρίζει ὀξέως τὸ πνευματικὸ ἀπὸ τὸ ὕλικόν καὶ περιφρονεῖ κάθε ὕλικόν καὶ ἔτσι περιφρονεῖ καὶ τὸ σύμβολο. Ἡ δεύτερη γιὰτί τὰ ταυτίζει, δὲν κρατᾷ τὴν ἀπόστασι πού πρέπει καὶ ταυτίζει λοιπόν καὶ τὸ σύμβολο μὲ τὸ συμβολιζόμενον νόημα (πνευματικὸ περιεχόμενον). Ἐτσι καὶ γιὰ τίς δύο αὐτὲς ἀπόψεις ἡ συμβολικὴ δύναμη τῆς λατρείας μένει ἀναξιοποίητη.

Θὰ πρέπει καὶ οἱ δύο ἀπόψεις νὰ ἐγκαταλείψουν, νὰ θυσιάσουν, τίς ἀκρατεῖς θέσεις τους. Ὅποιος ζεῖ σωστὰ τὴ λατρεία μπορεῖ νὰ νοιώσει ὅτι ἡ σωματικὴ κίνησι, ἡ πράξι, τὰ ἀντικείμενα περικλείουν μιὰ μεγάλη σημασία. Τὰ σύμβολα δὲν εἶναι ἀνοήσιες ἀπαράδεκτες γιὰ τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο. Εἶναι δεῖκτες γι' αὐτὸ πού κυρίως μᾶς ἀφορᾷ. Δείκτες, πού θέλουν πέρα ἀπὸ τὸ μερικόν, ἀποσπασματικόν, ἐπιφανειακόν νὰ μᾶς ὀδηγήσουν πρὸς τὸ ὅλον, τὸ ἀρχετυπικόν, πρὸς τὰ θεμέλια καὶ τὸ νόημα τῆς υπάρξεώς μας. Καὶ γι' αὐτὸ ἔχουν τὰ σύμβολα μιὰ μεγάλη δυνατότητα ἐκφράσεως, κατανοήσεως. Γιὰτί μᾶς ὀδηγοῦν

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 188)

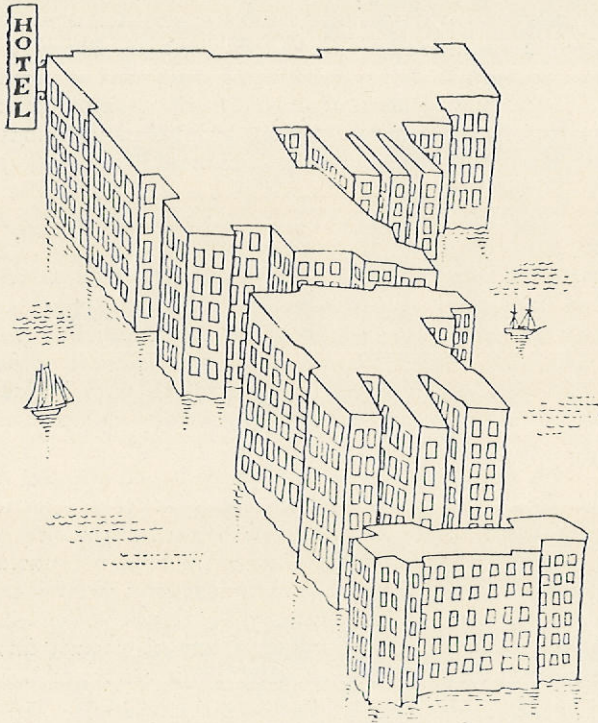
ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Φιλοξενία

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Λέκτορας Θεολογικής Σχολής Ἀθηνῶν

Γνησιότητα και ἀπομιμήσεις

Ἡ Ἑλλάδα, ἰδιαίτερα τώρα τὸ καλοκαίρι, γίνεται ἓνα ἀπέραντο ξενοδοχεῖο. Μὲ τὴν εὐρηματικότητα ποὺ τὸν διακρίνει συνήθως, ὁ σκιτσογράφος Κώστας Μητρόπουλος παράστησε τὸ γεγονός αὐτὸ μὲ πολὺ πετυχημένο τρόπο στὸ σχέδιο ποὺ δημοσιεύουμε. Ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, λοιπόν, τῆς ἑλληνικῆς ἐπικρατείας λειτουργεῖ εἰκοσιτέσσερις ὥρες στὶς εἰκοσιτέσσερις «τὸ ἔθνηκον μοτέλ», ὅπως χαρακτήρισε τὴν «ἀδέσποτη χώρα» μας ἡ ποιήτρια Ράνια - Οὐρανία Δώρου. Σ' αὐτὸν τὸν τόπο γίνονται, ὡς γνωστόν, «ἰδεολογίες πάσης φύσεως δεκτές», πρᾶγμα ποὺ δὲν ἀποτελεῖ, δυστυχῶς, ἔθνηκον ἀπόρρητον ἀλλὰ κοινὸ μυστικὸ¹.

Ἐξοδοχεῖον ἡ Ἑλλάδος.
Σκίτσο τοῦ Κώστα Μητρόπουλου.

Οἱ ἴδιοι οἱ ξένοι ἀλλωστε μᾶς κρούουν τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου καὶ μᾶς διαμνησκούν: «Μὴ νοθεύετε τὴν Ἑλλάδα... Κάθε τι ξένο ποὺ ἀλλοιώνει τὴ γοητεία τῆς εἶναι ἱκανὸ γιὰ νὰ διώξει τοὺς ἀληθινούς φίλους τῆς»². Οἱ ξένοι ποὺ μᾶς ἔρχονται, δὲν περιμένουν ἀσφαλῶς νὰ βροῦν οὔτε πιστὰ οὔτε κακὰ ἀντίγραφα τοῦ δικοῦ τους τρόπου ζωῆς. Αὐτὰ τὰ ἔχουν στὸν τόπο τους σὲ ἐπάρκεια. Κι ἂν ἔρχονται νὰ παρακολουθήσουν τραγωδίες στὰ διάφορα ἀρχαῖα θεάτρα μας, γνωρίζουν πολὺ καλά, ὅτι ἂν « ἡ τραγωδία εἶναι μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας» κατ' Ἀριστοτέλη, γνωρίζουν ἀκόμη καλλίτερα, ὅτι ἡ μίμησις εἶναι: σκέτη τραγωδία. Εἶναι κάποιες φορές ποὺ συμφέρει, τίς ἐπιγραμματικές φράσεις τοῦ τύπου ποὺ μόλις ἀναφέραμε, νὰ τίς διαδίδουμε κατ' ἀντίστροφον φοράν. Μᾶς ἀνοίγουν μιὰν ἄλλη ὀπτική γωνία στὰ πράγματα.

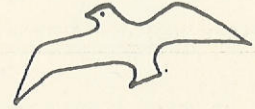
Φιλοξενία, ἓνας τρόπος ζωῆς

Κάτι ποὺ ἰδιαίτερα ἐκτιμοῦν οἱ ξένοι: εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς φιλοξενίας, ποὺ στὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἑλλάδας, εἶναι περισσότερο τρόπος ζωῆς παρά ἐπιβεβλημένη ἀβρότητα. Ἐνας τρόπος ζωῆς ποὺ κληρονομεῖται ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ μὲ πρῶτο διδάξαντα τὸν Ξένιο Δία, τύπο καὶ σύμβολο ἑνὸς ἄλλου προτύπου, ποὺ κι ὅταν ἀκόμη «φιλοξενηταί» εἶναι: Ἐκεῖνος ποὺ οὐσιαστικὰ φιλοξενεῖ.

Ἐμεῖς δὲν εἴμαστε τίποτε ἄλλο παρά μιμητὲς ἑνὸς Θεοῦ φιλόξενου, ποὺ μᾶς φιλοξενεῖ στὸν κόσμον Του καὶ μᾶς φιλεῖ: χίλια δυὸ καλά, θεράποντες καὶ οἰκονόμοι τῶν δικῶν Του θησαυρῶν πρὸς ὅλους ἐκείνους ποὺ ἔχουν τὴν ἀνάγκη τους. Ἑλληνικὲς κι ὀρθόδοξες καταβολές συντελοῦν ἔτσι ὥστε ἡ φιλοξενία νὰ συνιστᾷ τὴν οὐσία τοῦ ἀνατολικοῦ χριστιανικοῦ τρόπου ζωῆς, ὅπως ἔγραφε σὲ ἄρθρο τοῦ ἑνὸς ξένου φίλου καὶ θαυμαστής τῶν καθ' ἡμᾶς³.

Ἄν ἡ φιλοξενία ἢ τὸ πνεῦμα τῆς φιλοξενίας εἶναι ἓνας τρόπος ζωῆς δὲν πρέπει νὰ συγχέεται βέβαια μὲ ἐρωτήματα τοῦ τύπου: «τί θὰ γίνῃ: ἡ Ἑλλάδα, μιὰ τουριστικὴ χώρα, ἂν ἀρχίζει νὰ φιλοξενεῖ ὅλους τοὺς ἐπισκέπτες τῆς;». Ὑπονοεῖται, ἀσφαλῶς, σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα τὸ συνδεδεμένο μὲ κάποιο φόβο, μιὰ δωρεὰν παραγωγή ὑπηρεσιῶν πρὸς ὅλους καὶ ὅλα. Τέτοιος κίνδυνος, ἂν πρόκειται, βέβαια, γιὰ κίνδυνο, ἀσφαλῶς δὲν ὑπάρχει. Τὸ πνεῦμα τῆς φιλοξενίας σκοπεύει πέρα ἀπὸ μιὰ καθαρά

σὲ δρόμους ποιμαντικῆς διακονίας

οικονομικὴ συναλλαγὴ, ἔνα δοῦνα· καὶ λαβεῖν ἐξόδων καὶ ἐσόδων, κόστους καὶ κέρδους.

Ποσότητα καὶ ποιότητα

Τὰ σπίτια, τὰ ἐστιατόρια καὶ τὰ ξενοδοχεῖα μας δὲν μποροῦν ὅπωςδήποτε νὰ μεταβληθοῦν σὲ τόπους δωρεάν διαναμῆς φαγητοῦ καὶ παροχῆς στέγης. Ἐκεῖνο, ὅμως, πού μπορεῖ νὰ μεταβληθῆ εἶναι ὁ τρόπος παροχῆς αὐτῶν τῶν ὑπηρεσιῶν. Καὶ ὁ τρόπος αὐτὸς δὲν πληρώνεται μὲ τίποτα. Παρέχεται: «δωρεάν», εἶναι δωρο, δηλαδὴ, γιατί δὲν ἀνταλλάσσεται μὲ τίποτα, πιθανὸν γιατί δὲν ὑπάρχει ἀντίστοιχο ἀντάλλαγμα οὔτε συνάλλαγμα γιὰ νὰ πληρωθεῖ.

Εἶναι ἡ ποί ο τ η τ α, ἡ «ὑπεραξία», ἀν θέλετε, πού προστίθεται, καὶ ὁ φόρος πού τῆς ἀναλογεῖ δὲν ὑπολογίζεται εἰς θάρος τοῦ πελάτη ἀλλὰ καταβάλλεται πρόθυμα ἀπὸ τὸν παρέχοντα τῆς ὑπηρεσίας. Εἶναι παράξενο, ἴσως, ἀλλὰ σ' αὐτοῦ τοῦ τύπου τῆς συναλλαγῆς πούλαμε καὶ ἐπὶ πιστώσει καὶ τοῖς μετρητοῖς.

Εἰσπράττουμε τοῖς μετρητοῖς τὸ ἀντίτιμο τοῦ κόστους, τὸ ἀναλογεῖν κέρδος· πιστώσομε ἡμῶς στὸν ἄλλο, ἐκτὸς θέδαια, ἀν θέλει νὰ μᾶς τὸ ἀνταποδώσει μὲ τὸ ἴδιο «νόμισμα» —πράγμα ἄλλωστε πολὺ εὐχάριστο καὶ εὐπρόσδεκτο— τὴν προθυμία μας, τὴν εὐγένεια, τὴν ἐξυπηρετικότητα, τὸ χαμόγελο, τὸν καλὸ μας λόγο, τὴν καλὴ μας διάθεση, τὴν ὑποδοχή⁴.

Δεχόμαστε καὶ ὑποδεχόμαστε τὸν ἄλλο, συμμαζεύουμε στὸ σπίτι μας τὸν ξένο καὶ τοῦ φερόμαστε σὰ νὰ εἶναι ὁ ὑψηλὸς ξένος, πού στὴν οὐσία εἶναι ὁ πιὸ κοντινὸς καὶ οἰκείος ἐπισκέπτης μας, ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς (Ματθ. κε' 35). Ὁ θεόπνευστος ἀπόστολος τὸ γνώριζε καλὰ ὅταν παρήγγελε:

«τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους» (Ἔβρ. γ' 1-2).

(μὴ λησμονᾶτε τὴν φιλοξενία, γιατί μὲ αὐτὴν μερικοί, χωρὶς νὰ τὸ ξέρουν, ἐφιλοξένησαν ἀγγέλους).

Ὁ Ἄβραάμ δὲν ἦταν καὶ δὲν εἶναι ἀσφαλῶς ὁ μόνος πού ἔτυχε αὐτῆς τῆς μεγάλῃς τιμῆς. Στὴν ὡραιότατη εἰκόνα τοῦ Μουσείου Μπενάκη, ἔργο τοῦ 14ου αἰῶνα, βλέπουμε νὰ φιλοξενεῖ τὴν ἴδια τὴν τριαδικὴ Θεότητα στὴ μορφή τριῶν ἀγγέλων μὲ ἅλα τὰ ἀγαθὰ μᾶς ἀξιοπρεποῦς καὶ στὸ ὄψος τοῦ δικού του πλούτου φιλοξενίας (Γενέσεως ιγ' 1-8). Δὲν εἶναι ἡμῶς πάντα ἀπαραίτητη μία τέτοια θαυμάσια ὑλικὴ ἀβρααμική φιλοξενία. Ὁ καθένας μας φιλοξενεῖ τὸν ἄλλον μὲ αὐτὸ πού διαθέτει καὶ μὲ ἐκεῖνο πού ὁ ἄλλος ἔχει ἀνάγκη ἐτούτῃ τῇ στιγμή, εἴτε ὑλικὸ εἶναι αὐτὸ εἴτε πνευματικὸ.

Φιλόξενος λόγος

Πῶς εἶναι δυνατό νὰ λησμονήσουμε τὰ ὅσα ὁ Ἅγιος

«Ἡ φιλοξενία τοῦ Ἄβραάμ».
Εἰκόνα τῆς ἐποχῆς τῶν Παλαιολόγων (14ος αἰῶνας).
Μουσεῖο Μπενάκη.

Ἰλαρίωνας διηγεῖται: γιὰ τὸν Ἅγιο Ἀντώνιο. Ὁ Ἅγιος ἐκεῖνος κατὰ καιροὺς κατέβαινε ἀπὸ τὸ ἐρημητήριό του στὴν λαύρα τῆς Πισίρι, ὅπου

«πάντες τὸν ὑπεδέχοντο, βλέποντες στὸ πρόσωπό του τὸν πατέρα καὶ αὐτὸς ὡσάν νὰ ἔφερνε ἐφόδια ἀπὸ τὸ ὄρος, τοὺς φιλοξενούσε μὲ τοὺς λόγους του καὶ μετέδιδε σ' αὐτοὺς μεγάλη ὠφέλεια»⁵.

Αὐτὴ ἡ φιλοξενία μὲ λόγους, πού δὲν ἔμεινε μόνο στὰ λόγια, ἀλλὰ ἦταν οὐσιαστικὴ, δείχνει τὸ μέτρο μιᾶς φιλοξενίας πού τόσο ἔχει ἀνάγκη ὁ σημερινὸς μας κόσμος, ὁ ὁποῖος ἀσφυκτιᾷ ἀπὸ τῆς ραγδαία φθίνουσας ἀνθρώπινες σχέσεις.

Μία τέτοια φιλοξενία τῶν ξένων ἐκ μέρους ποιμένων καὶ λαϊκῶν, πού ἀπὸ τὰ λόγια περνᾷε στὴν πράξη, φθάνει καὶ περισεύει γιὰ νὰ δώσει νόημα στῆς ἐπιγραφῆς πού καλωσορίζουν ὄλους τοὺς ξένους, ἀλλοδαποὺς καὶ ντόπιους, στῆς πόλεις καὶ τὰ χωριά μας: «Καλῶς ὠρίσατε» (Welcome)!

1. Ράνιας - Οὐρανίας Δώρου, Τὸ ἐθνικὸν μοτέλ, Ἀθήνα, Ἐκδ. Μπογιάτη, χ.χ., σ. 18.

2. Ἀνταπόκριση τῶν «Σάνταιη Τάμς» στὴν «Καθημερινή» τῆς 10 Ἰουνίου 1984.

3. David Kirk, Hospitality - The essence of Eastern Christian Life Style, στὸ περ. «Diakonias», 16, 1981, 2: 92 - 103.

4. Ἀνάλογες συστάσεις γιὰ ἐγκάρδιο τρόπο κατὰ τὴν παροχὴ πληροφοριῶν, σὰν καὶ αὐτὸν πού χρησιμοποιεῖ κανεὶς ὅταν δέχεται φιλοξενουμένους, κάνει ἡ Ἀμερικανικὴ Ἑθνικὴ Ἰγνηρεσία Ἐξυπηρετήσεως Ταξιδιωτῶν στοὺς ἐθελοντῆς ὑπαλλήλους τῆς Μεταφρασμένης τῆς ὁδοῦ ὁ ἀναγνώστης στὸ βιβλίο τοῦ π. Φιλοθέου Φάρου, Ὁ δειλόγος, Ἀθήνα, Ἐκδ. «Ἀκρίτας», 1979, σ. 81-82.

5. Βλ. λήμμα Ἀντώνιος ὁ Μέγας, τοῦ Α. Κ. Ἀρβανίτη στὴ «Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια» τόμος 2, 1963, στήλη 968. Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μας.

ΟΣΙΑΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΚΕΧΡΟΒΟΥΝΙΟΥ*

Τοῦ Ἀρχιμ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ
Ἱεροκήρυκος Ἱ. Ἱ. Εὐαγγελιστρίας Τήνου

Ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἰδρύσεώς της ἡ Μονή συνεδύαζε τή θεωρία τῆς πίστεως μέ τήν πράξη τῆς ἀγάπης. Ἦταν καταφύγιο πολλῶν πονεμένων ψυχῶν, ὅπου ἔβρισκαν στή Μονή ἀνακούφιση ὄχι μόνο τῶν ψυχικῶν πόνων, ἀλλά καί τῶν σωματικῶν. Ὑπῆρχαν μοναχές πού ἐγνώριζαν πρακτική ἰατρική καί παρῆχαν πολύτιμες ὑπηρεσίες στούς ἀσθενεῖς κατοίκους τοῦ νησιοῦ Ὁρθοδόξους καί Καθολικούς. Ὅπως ὅλα τά Μοναστήρια ἔτσι καί τὸ Γυναικεῖο Μοναστήρι τῆς Τήνου ἐδέχετο καί περιέθαλπε γυναίκες ἀσθενεῖς, φρενοβλαθεῖς, τυφλές, χωλές καί μέ ἀγάπη ἐπράννε τὸν ἀνθρώπινο πόνο. (Πολλὰ ἐγγραφα τοῦ περασμένου αἰῶνα ἠμιλοῦν γιὰ τήν περιθαλψή ἀσθενῶν στή Μονή).

Μιά ὀνομαστή Μοναχή ἰατρός ἦταν καί ἡ Θεοδοσία Καρδίτση, ἡ ἐπονομαζόμενη «γιατρίσσα».

Ἦταν κόρη πλουσίας καί ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας τῆς Σύρου. Ὁ πατέρας της ἦταν ἀπό τοὺς πύθνημας τῆς τότε ἀκμαζούσης Ἐρμούπολεως. Τὰ πλούτη ὅμως καί ἡ κοσμικὴ ζωὴ δὲν τὴν συγκινοῦσαν. Ἡ ψυχὴ της ἐφλέγετο ἀπὸ τὸν πόθο τῆς ἀφιερώσεως. Γι' αὐτὸ μιὰ μέρα κρυφὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς της ἔφυγε καί ἤλθε στήν Τήνο, ὅπου εἰσῆλθε στὸ Μοναστήρι τοῦ Κεχροβουνίου σὰν δόκιμος Μοναχή.

Στὸ ἀρχεῖο τῆς Μονῆς διασώζεται ἡ βιογραφία της μέσα στήν ὁποία λεπτομερῶς περιγράφονται τὰ περιστατικὰ τῆς φυγῆς καί ἀφιερώσεώς της στή Μονή τῆς Τήνου. Ἐπεδόθη μέ πολλὴ ἀγάπη καί ζήλο στή ζωὴ τῆς ἀσκήσεως. Παράλληλα ἐξάσκησε τὸ λειτουργημὰ τῆς ἱατρικῆς ἀναγύρωσ. Πολλοὺς ἔσωσε ἀπὸ βέβαιο θάνατο καί μέ τίς ἱατρικὲς της συνταγὲς ἀνεκούφιζε τὸν ἀνθρώπινο πόνο. Ἐξω ἀπὸ τὸ ταπεινὸ κελλὶ της συνωστίζοντο οἱ ἄρρωστοι καθημερινὰ ἀπὸ τὰ χαράματα μέχρι τῆς νύκτα. Ἐκείνη τοὺς ἐδέχετο ὅλους μέ ἀγάπη καί μαζί μέ τὰ φάρμακα τοὺς ἔδινε καί πνευματικὲς συνταγὲς γιὰ τὴ θεραπεία τῆς ψυχῆς των.

Ἦταν ἀπὸ τίς πύθνημας καί ταπεινὲς Μοναχές. Ἄν καί προσοντοῦχος ἦταν «ἀφιλένδεικτος» δηλ. δὲν ἀγαποῦσε γὰ ἐπιδεικνύεται. Διάκρισις της ἦταν ἡ ἐκούσια εὐτέλειά της. Πνευματικὸς δεσμὸς διατηροῦσε μέ τὸν γνωστὸ διηγηματογράφου Ἀλέξανδρου Μωραϊτίδη, ὁ ὁποῖος πρὸς τιμὴν της συνέγραψε ἀσκητικὴ ἀκολουθία εἰς τὸν Ὁσίον Ἰωάννην τῆς Ρίλας καί μέ τὸν ὀνομαστὸ ἄγιο ἀσκητὴ Δανιὴλ Κατουνακιώτη μέ τὸν ὁποῖο ἀντήλλαξε ἐπιστολὰς γιὰ πνευματικὰ θέματα τῆς Μονῆς, οἱ ὁποῖες μέχρι καί σήμερα σώζονται: εἰς τὰ Ἀρ-

χεῖα τῆς Μονῆς καί τῆς συνοδείας τοῦ ἀγίου Γέροντος (βλ. Μωραϊτίδου Ἀλεξάνδρου, Ἀκολουθία εἰς τὸν Ὁσίον Ἰωάννην τῆς Ρίλας, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Κεχροβουνίου Τήνου 1979, σ. 6 καί Κατουνακιώτου Γέροντος Δανιὴλ Ἀγγελικὸς Βίος, Μοναχικὰ ἐντυπώματα, ἔκδ. Μοναστικῆς Ἀδελφότητος Δανιηλαίων, Ἁγίου Ὄρος, Θεσσαλονίκη 1981, 1982).

Ζοῦσε τὸ πραγματικὸ νόημα τῆς μετανοίας. Ὑπέβαλλε τὸν ἑαυτὸ της σὲ πολλὰς στερήσεις. Κοιμόταν λίγες ὥρες τὸ εἰκοσιτετράωρο. Τὶς περισσότερες φορές ξενυχτοῦσε μέσα στὰ παρεκκλήσια τῆς Μονῆς ἀνάδοντας κεριὰ καί προσευχαμένη. Τὸ πρῶτ' ἀπεσούρευτο στὸ ἔξω τῆς Μονῆς ἡσυχαστήριον τιμώμενον στήν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, ὅπου ἐπιδιδόταν στή νύκτ' ἀποσευχή. Πολλὰς φορές τὴν εἶδαν ἐπὶ ὥρες νὰ προσεύχεται: σὲ ἔκτασιν μέ τὰ χεῖρα ὑψωμένα στὸν οὐρανόν. Μόνιμος σύντροφός της ἦταν ἕνα φίδι, τὸ ὁποῖο ὅταν ξεχνούσε νὰ τὸ ταῖσει πήγαινε σιγὰ - σιγὰ καί καθὼς ἐκείνη κεντοῦσε τῆς τραβοῦσε τὸ κάτω ἄκρο τοῦ σχήματός της. Στὸ ἡσυχαστήριόν της ἐδέχθη τὸν Μητροπολίτη Σύρου, Τήνου Ἀθανάσιο Λεβεντόπουλο μέ τὸν ὁποῖο ἐπὶ μακρὸν συζήτησε πνευματικὰ θέματα προξενήσασα τὸν θαυμασμὸ καί τὴν ἐκπλήξιν τοῦ Ἱεράρχου γιὰ τὴν εὐθυκρισίαν καί τοὺς θαθεῖς στοχασμούς της. Ἐργόχειρό της ἦταν τὸ κέντημα. Μέχρι καί σήμερα τὰ ὑπέροχα χρυσοκέντητα ἄμφια τῆς Θεοδοσίας στολιζοῦν τοὺς ναοὺς τῆς Μονῆς στίς πανηγύρεις καί στίς μεγάλας εορτές.

Ἡ ζωὴ της ἐκτυλίχθηκε μέσα σὲ δράματα καί θαύματα. Ἐπάλεψε πολλὰς φορές μέ τὸ διάβολο. Μιὰ νύκτα πήγαινε μέ τὸ φανάρι της ν' ἀνάψει τὰ καντήλια τῶν ἁγίων Πάντων. Λίγο πρὶν φθάσει στήν ἐκκλησίαν κάποιος τῆς ἔσβυσε τὸ φανάρι. Ἐκείνη μέ τὴν ἀδιάλλειπτη προσευχὴ ἀνιχνεύοντας στὰ σκοτεινὰ ἔφθασε στήν ἐκκλησίαν. Μόλις ἄνοιξε καί μπῆκε μέσα ἔνοιωσε μπροστὰ της τὸ διάβολο μέ τὰ κέρατα. Κάνοντας τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὰ κέρατα καί ἀμέσως ἐξαφανίσθηκε. Ἄλλη μιὰ φορὰ καθὼς προσευχόταν στὸ ἡσυχαστήριόν της ἄκουσε κλάματα καί φωνές. Ἦταν μιὰ γριά μέ πονεμένο τὸ χεῖρ της καί ζητοῦσε τὴ δόθειά της. Τότε ἐκείνη ἔτρεξε πρῶτα στήν Ἐκκλησίαν πήρε λάδι: ἀπὸ τὸ ἀκοίμητο καντήλι: τῆς Παναγίας καί θγαίνοντας γιὰ νὰ σταυροκοπήσει τὸ πονεμένο χεῖρ της γριάς ἄκουε ἕνα ἀπαίσιο κρότο καί δλέπει: στή θέσιν τῆς γριάς μαῦρο καπνὸ πού ἔβγαζε ἀφόρητη δυσσομία. Ἦταν ὁ μισόκαλος διάβολος.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 157 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13-14 τεύχους

(Συνεχίζεται)

Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ*

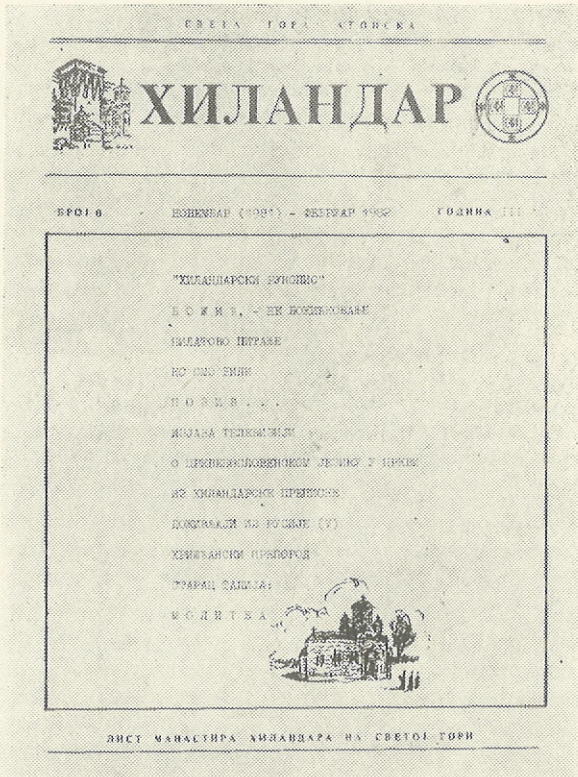
(Νέες εκδόσεις - προσθήκες - διορθώσεις)*

Του κ. 'Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

16. «Χιλανδάρη».

Ἄγιον Ὅρος Ἄθως. ΧΙΛΑΝΔΑΡΙ. Ἀριθμὸς 1. Μνήμη Ἁγίου Συμεών. [Φεβρουάριος 1980]. Ἄγιος Ιω. Φύλλο Μονῆς Χιλανδαρίου σὺν Ἄγιον Ὅρος. 0.28X0.21, σελ. 32.

Ἐκδίδεται κάθε τετράμηνο. Τὸ 1980 ἐγῆκαν 2 τεύχη. Δακτυλογραφεῖται στὴ Μονὴ καὶ τυπώνεται offset στὴ Θεσσαλονίκη. Δίπλα πρὸς τὸν τίτλο ποὺ εἶναι ἔντυπος, σχέδιο τοῦ χιλανδαρίου πύργου καὶ τοῦ κηρόβουλλου ἀπὸ τὸ τυπικὸ τοῦ Ἁγίου Σάββα.

Τὸ ἐξώφυλλο τοῦ περ. «Χιλανδάρη».

Περιεχόμενα ἀπὸ τὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ μοναστηρίου καὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, χρονικὰ τῆς Μονῆς, ποιή-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 175 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13-14 τεύχους

ματα καὶ ἐπιστολὲς προσκνητῶν, προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, νέες ἐκδόσεις κ.λπ.

Συντάσσεται στὴ σερβικὴ γλῶσσα ἀπὸ τὸν π. Μητροφάνη, ἀντιπρόσωπο τῆς 'Ι. Μ. Χιλανδαρίου στὴν 'Ι. Κοινότητα. Κυκλοφορεῖ σὲ 7.000 ἀντίτυπα. Στὴν Αὐστραλία ἀνατυπώνεται καὶ κυκλοφορεῖ σὲ σχῆμα 0.22 X 0.16.

17. «Χιλανδαρινὰ φύλλα».

Ἀριθμὸς 1. Παράρτημα τοῦ «Χιλανδαρίου» (βλ. ἀριθμ. 16). 12.7.1981. Σχ. τὸ ἴδιο μὲ τὸ προηγούμενο. Μονόφυλλο.

Περιλαμβάνει ὁδηγίες γιὰ πνευματικὴ ζωὴ καὶ προσευχὴ μὲ ψυχοφελὲς περιεχόμενο στὴ σερβικὴ γλῶσσα. Πολυγραφεῖται σὺν μοναστήρι τοῦ Χιλανδαρίου. Τὸ τελευταῖο 20ὸ μονόφυλλο κυκλοφόρησε στίς 15.9.83. Ὁ τίτλος τοῦ ἔντυπος δίχρωμος. Ἡ περιοδικότητά του συχνότερη ἀπὸ τὸ προηγούμενο.

18. «Πρωτᾶτον».

Διμηναῖο ἀγιοσεπικὸ δελτίο. Ἔτος 1ο, Ὀκτώβριος - Νοέμβριος 1982, ἀριθ. 1. Ἐκδίδεται μὲ τὴν ἐδ-λογία τῆς Ἱεραῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω ἀπὸ τὸ Βιβλιοπωλεῖο «Πανσέληνος» - Καρνεὲς Ἁγίου Ὁρους. Σχ. 0.24X0.17, σελ. 16.

Ἐπεύθυνος: Μοναχὸς Ἱερόθεος. Ἀρχισυντάκτης: Ἱερομόναχος Ἰουστίνος Σιμωνοπετρίτης. Συνεργάτες: Μοναχὸς Μωϋσῆς Σιμωνοπετρίτης, Στ. Κ. Γαλαξόγλου, Ἀντ. Γκλίνας, Ἱερομόναχος Ἀντώνιος (Καρουλιώτης), Καθηγητὴς Βασίλης Στογιάννος, Διοικητὴς Ἁγίου Ὁρους, Ἱερομόναχος Δαυὶδ Σιμωνοπετρίτης, Ἱερομόναχος Θεωνᾶς Ξενοφωντινός, Μοναχὸς Δωρόθεος, Πρεσβύτερος Μιλτιάδης Χρυσουγιῆς, Δημήτρης Καλομοιράκης.

Περιεχόμενα: Ἱεροκοινοτικὰ χρονικά, ἀγιορειτικὲς εἰδήσεις, μορφὲς τοῦ Ἄθω, κείμενα καὶ μαρτυρίες σχετικὰ μὲ τὸ Ἄγιον Ὅρος, ἐπιλογὴ βιβλίων κ.λπ. Ἀγιορειτικὴ βιβλιογραφία ποὺ συντάσσει ὁ φιλόλογος Δημ. Βαμβακάς. Τὸ περιοδικὸ τυπώνεται στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὴν Imago ΑΕΒΕ, Κ. Παλαιολόγου 5, Χαλάνδρι, Ἀθήνα, τηλ. 68.32.930. Δίχρωμο ἐξώφυλλο. Ἰδιαίτερα ἐπιμελημένο ἔντυπο ἐπιστημονικῆς ἐνημερώσεως, ποὺ καταγράφει μὲ ἐνάργεια τὸν παλμὸ τῆς σύγχρονης ζωῆς σὺν Ἀ-

γιον Ὁρος καὶ μαρτυροῦν τὰ ὑψηλὰ πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα τῶν σημερινῶν μοναχῶν του. Στίς σελ. 144-147 τοῦ 7ου τεύχους πίνακας περιεχομένων τοῦ ἔτους 1982) 3. Παραθέτω τὸ κείμενο τῆς εὐλογίας τῆς Ἱερᾶς Κοινότη-
τας πρὸς τὸν ἐκδότη τοῦ περιοδικοῦ:

«Καυαί, τῆ 29 Σεπτεμβρίου 1982
Ὁσιώτατε π. Ἱεροθέε,

Ἐν συνεδρίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Κοινότητος ἀνεγνώσθη ὑμετέρα ἐπιστολή, διὰ τῆς ὁποίας γνωρίζετε εἰς τὸ Ἱερόν Σῶμα ὅτι τὸ βιβλιοπωλεῖον καὶ ὁ ἐκδοτικός σας οἶκος «Πανσέληνος» προτίθεται νὰ ἐκδώσῃ ἀγιορειτικὸν περιοδικὸν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Πρωτάιον». Δι' αὐτοῦ θὰ ἐπιδιώκεται ἡ ἐνημέρωσις τῶν Ἀγιορειτῶν, τῶν πολυπληθῶν φίλων τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καθὼς καὶ παντὸς ἐνδιαφερομένου διὰ τὴν ἐδῶ δραστηριότητα καὶ ζωὴν.

Τὸ Ἱερόν Σῶμα εὐχαρίστως ἤκουσε τὴν πρότα-
σίν σας αὐτὴν καὶ τὴν εὐρίσκει ἀξίαν ἐπαίνου. Ὁ τίτλος τοῦ δελτίου «Πρωτάιον» εἶναι ἰδιαίτερος ἐκ-
φραστικός, συνδέεται δὲ μὲ τὴν ἀνωτάτην διοικητι-
κὴν ἀρχὴν τοῦ Ἁθῶ καὶ μὲ τὸν πάνσοπον κοινὸν ἡμῶν Νᾶον.

Ἡ Ἱερά Κοινότης εὐελπισεῖ ὅτι ἡ παρουσίασις
τῶν ἀγιορειτικῶν θεμάτων καὶ ἡ ἐνημέρωσις θὰ γί-
νεται κατὰ τρόπον διακριτικόν, ἀκριβῆ καὶ σφαιρικόν.

Ἐδῶμεθα ὅπως ἡ εὐλογία τῆς ἁγίας Πρωταΐτι-
σης εἴη ἀρωγὸς εἰς τὴν καλὴν σας προσπάθειαν, πρὸς
δόξαν Θεοῦ.

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν μετ' εὐχῶν καὶ πολλῆς
ἐν Κυρίῳ ἀγάπης

Ἄπαντες οἱ ἐν τῇ κοινῇ Συνάξει Ἀντιπροβόσωποι
καὶ Προϊστάμενοι τῶν εἰκοσιν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ
Ἁγίου Ὁρους Ἁθῶν».

Ἀπὸ τὸ ὅο τεύχος τοῦ περιοδικοῦ (Ἰουνίου - Ἰου-
λίου 1983) κυκλοφόρησε σὲ ἀνάτυπο ἡ ἐργασία τοῦ Ἱε-
ραμονάχου Ἰουστίνου Σιμωνοπετρίτη «Παραστάσεις τεσ-
σάρων Ἀρχιεπισκόπων Θεσσαλονίκης σὲ τοιχογραφίες
τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς Βατοπεδίου».

19. «Ἀγιορειτικὸν Ἡμερολόγιον».

Ἔτους 1983. Ἐκδοσις Ἱερᾶς Κοινοβιακῆς Μονῆς
Ἐρησοτάμου, Ἁγιον Ὁρος. Σχ. 0.12X0.8.30,
σελ. 72.

Περιλαμβάνει ἑορτολόγιο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας
μὲ τὸ παλιὸ καὶ τὸ νέο ἡμερολόγιο, μαζὶ μὲ πίνακες τῶν
Ἀγιορειτῶν Ἁγίων καὶ τῶν ἀγιορειτικῶν πανηγύρεων
κάθε μήνα. Κι' ἀκόμη ἀνθολόγιο κεμένων σχετικῶν μὲ
τὴ μοναχικὴ παράδοση, τροπάρια, σημείωμα γιὰ τὴν ὥρα
τοῦ Ἁγίου Ὁρους κ.λπ. Ἰδιαίτερα καλαίσθητη ἐμφά-
νιση. Ἐκτύπωση δίχρωμη. Στὴν πρώτη σελίδα τοῦ ἐξω-

φύλλου ἐγχρωμὴ φωτογραφία φορητῆς εἰκόνας μὲ τὴν
Θεοτόκον ἀνάμεσα στοὺς Ἀγιορειτεῖς Ὁσίους Πατέρες
(βρίσκαται στὴν αἴθουσα συνάξεων τῆς Ἱ. Κοινότητος
στὴς Καρυές). Στὸ ἐπισθόφυλλο: ἀποψη τῆς Ἱ. Μονῆς
Ἐρησοτάμου. Σημείωση στὴ σελίδα 72:

«Θεῖα συνάροσει καὶ βοηθεῖα τῆς Κυρίας ἡμῶν
Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν Ἀγιορειτῶν Ὁσίων Πα-
τέρων ἐξεδόθη τὸ παρὸν «Ἀγιορειτικὸν Ἡμερολόγιον»
διὰ πρῶτον ἔτος ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινοβιακῆς Μονῆς
Ἐρησοτάμου, ἐξευπωλώθη δὲ τῆ ἐγγενεσιότητι προσθυ-
μία τοῦ εὐλαβεστάτου κ. Δημητρίου Μισκῆ εἰς τὸ ἐν
Ἀθήναις τυπογραφικὸν αὐτοῦ ἐργαστήριον (Μεσολογ-
γίου 69, τηλ. 766.1798, Βύρων)».

Στὴ σελίδα 2 δημοσιεύεται συγχαρητήρια ἐπιστολὴ
τῆς Ἱ. Κοινότητος μὲ ἡμερομηνία 2 Ὀκτ. 1982, ποὺ
ἐξαιρεῖ τὴν προσπάθειαν. Πρόλογος Καθηγουμένου Ἀρχιμ.
Ἐφραίμ.

Ἔτους 1984. Ὅπως καὶ τοῦ 1983, σελ. 72.

Περιλαμβάνει ἑορτολόγιο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας
κ.λπ. ὅπως τοῦ 1983. Κι' ἀκόμη ἀνθολόγιο κεμένων γιὰ
τὸ Ἁγιον Ὁρος, τὴ σημασία, τὴν προσφορὰ καὶ τὴν
ἱστορία του. Σημείωμα γιὰ τὴν ὥρα τοῦ Ἁγίου Ὁρους.
Στὴν πρώτη σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου ἐγχρωμὴ φωτογραφία
φορητῆς εἰκόνας τῶν Ἀγιορειτῶν Πατέρων (1844, Ἱ.
Μ. Ἐρησοτάμου). Στὸ ἐπισθόφυλλο: Ὁ δίσκος τῆς
Πουλχερίας (Παναγίαριο 12ου αἰ. ἀπὸ στεατὴ λίθο,
Ἱ. Μ. Ἐρησοτάμου). Στὴ σελίδα 72 σημείωση παρό-
μοια μ' ἐκεῖνη τῆς ἀντίστοιχης σελίδας τοῦ ἔτους 1983
μὲ τὴν προσθήκη ὅτι καὶ τὴ δαπάνη τοῦ 6' ἔτους (1984)
κάλυψε ὁ Δ. Μισκῆς.

Πρόλογος Καθηγουμένου Ἀρχιμ. Ἐφραίμ.

(Συνεχίζεται)

ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 183)

στὸ δάθος. Ἐκεῖ ποὺ ἡ ἀνθρώπινη ὑπαρξὴ παύει νὰ εἶ-
ναι ἓνα κράμα ἀπὸ ἀντιθέσεις καὶ γίνεται ἡ ἀρμονικὴ
σύνθεση τῶν ἐπὶ μέρους εἰς «ἓν». Ἔτσι μποροῦν τὰ σύμ-
βολα νὰ κάνουν μιὰ ἀλήθεια πολὺ πιὸ δυνατὴ καὶ πει-
στικὴ ἀπὸ τὸν ἀπλὸ λόγον. Ἔνα ἀναμμένο κερὶ π.χ. μπο-
ρεῖ νὰ ἐκφράσῃ πολὺ περισσότερο τὴν ἔννοιαν τῆς θυσίας
ἀπὸ μύρια λόγια περὶ θυσίας. Γι' αὐτὸ καὶ κάθε σύμβολο
μέσα στὴ λατρεία ἐκφράζει πολὺ πληρέστερα τὴν ἐσω-
τερικὴν ζωὴν καὶ τίς κινήσεις τῆς ψυχῆς ἀπ' ὅ,τι τὰ
λόγια.

Ἀρκεῖ νὰ κρατᾶμε ἀνοιχτὰ τὰ μάτια. Νὰ νοιώθουμε
τὸ νόημα τῶν συμβόλων καὶ νὰ μὴ μένουμε στὴν ὕλη
καὶ στὴ μορφή τους καταπνώνοντας τὴν τυπολατρεία.

ΤΟ ΤΑΜΑ ΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ

Του κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΕΡΟΥΣΗ

«Ευλογημένος ὁ ἄνθρωπος, ὃς πέποιθεν ἐπὶ τῷ Κυρίῳ καὶ ἔσται Κύριος ἐλπίς αὐτοῦ».

Ἐκλείσαν φέτος 120 χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ μεγάλου ἀγωνιστῆ τοῦ Εἰκοσιένα Μακρυγιάννη. Ἡ ἱστορία τῆς ζωῆς του, ἡ προσφορά του στὸ Γένος καὶ ξεχωριστὰ τὸ ἦθος, ἡ ἀξιοπρέπειά του καὶ ἡ τόλμη του ἀποκαλύπτουν τὴ βαθύτερη ἀκτινοβολία τῆς μορφῆς του, μὰ καὶ τὴ συγκρότησή του, ὡς ἀντιπροσωπευτικοῦ νεο-ἐλλήνα. Γράφει γι' αὐτὸν ὁ Σεφέρης:

«Ὁ βίος τοῦ Μακρυγιάννη εἶναι ἓνα μεγάλο κομμάτι τῆς ζωῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὰ ἐξήντα πρῶτα χρόνια τοῦ περασμένου αἰῶνα. Ἡ ἱστορία τοῦ Μακρυγιάννη εἶναι περισσότερο ἀπὸ μιὰ ἱστορία γεγονότων. Εἶναι μιὰ ἱστορία τῶν συναισθημάτων τοῦ λαοῦ του στὴ μεγάλη αὐτὴ περίοδο πού γέννησε τὴ σημερινὴ Ἑλλάδα... Πολέμησε, ἀγωνίστηκε, πέστεψε, σακατεύτηκε... Ἄλλὰ ἔμεινε —ὅπως θγαίνει ἀπὸ τὸ γράψιμό του τὸ ἀπελέητο— πάντα ὀρθὸς ὡς τὸ τέλος: ἄνθρωπος στὸ ὄψος τοῦ ἀνθρώπου».

Κάθε φορὰ πὺ μιᾶνε καὶ γράφουμε γιὰ τὸ Μακρυγιάννη οἱ νεοέλληνες, ἐπαινοῦν τὸ ἠθικὸ του ἀνάστημα. Τὶς πολεμικὲς καὶ συγγραφικὲς του ἀρετὲς. Σπάνια ὅμως τονίζουν τὸ ἐσωτερικὸ, πνευματικὸ μεγαλεῖο τῆς προσωπικότητάς του. Ἐνα μεγαλεῖο πὺ δημιουργήθηκε, μεγάλωσε καὶ ἀκτινοβόλησε μέσα σὲ μιὰ ἐλοζώντανη, παραδοσιακὴ, ὀρθόδοξη πίστη. Γιατὶ ὁ Μακρυγιάννης εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πὺ πιστοὺς χριστιανοὺς ἀγωνιστὲς. Ἐνας ἄντρας ἀληθινὰ γενναῖος, πὺ ἀντλοῦσε δύναμη, θάρρος καὶ ἐμπνευση μόνο ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ τοὺς ἀγίους τῆς πίστες του, πὺ τοὺς εἶχε καταστήσει μάλιστα προσωπικοὺς φίλους καὶ προστάτες. Στὴ συναμιλία του μὲ τὸ ναύαρχο Δεριγνὺ ὅταν ἐτοιμαζόταν νὰ πολέμησει: στοὺς Μύλους, ὁ Μακρυγιάννης γράφει καὶ τὰ ἐξῆς στὰ ἀπομνημονεύματά του, «τὸ ἄλλο στορικὸ»:

«Καὶ λόγου σου θὰ τοῦ ἀπάντησες καθὼς ταίριαζε στὴν περίπτωσή.»

«Τοῦ λέγω, εἶναι ἀδύνατες οἱ θέσεις κ' ἔμεῖς, ὅμως εἶναι δυνατὸς ὁ Θεὸς ὅπου μᾶς προστατεύει· καὶ θὰ δεῖξωμεν τὴν τύχη μᾶς σ' αὐτὲς τίς θέσεις τίς ἀδύνατες. Κι' ἂν εἴμαστε ὀλίγοι· εἰς τὸ πλῆθος τοῦ Μπραῖμη, παρηγορούμαστε μ' ἓναν τρόπο, ὅτι ἡ τύχη μᾶς ἔχει τοὺς Ἑλληνας πάντοτε ὀλίγους. Ὅτι ἀρχὴ καὶ τέλος, παλαιόθεν καὶ ὡς τώρα, ὅλα τὰ θέρια πολεμοῦν νὰ μᾶς φᾶνε καὶ δὲν μποροῦνε· τρώνε ἀπὸ μᾶς καὶ μένει· καὶ μαγιά. Καὶ

οἱ ὀλίγοι ἀποφασίζουν νὰ πεθάνουν· κι ὅταν κάνουν αὐτεῖνη τὴν ἀπόφασιν, λίγες φορὲς χάνουν καὶ πολλές κερδαίνουν. Ἡ θέση ὅπου εἴμαστε σήμερα ἐδῶ εἶναι τοιοῦτη· καὶ θὰ ἰδοῦμεν τὴν τύχη μᾶς οἱ ἀδύνατοι· μὲ τοὺς δυνατούς».

★

Ἡ πίστη τοῦ Μακρυγιάννη κατευθύνει ὅλες τίς πολεμικὲς καὶ εἰρηγικὲς του ἐνέργειες. Ὅτι κι ἂν κάνει, ἀκόμα καὶ ἐπικίνδυνα τολμήματα, τὰ κάνει μόνο ἀπὸ ἀγάπη. Κι αὐτὴ ἡ ὀργή του εἶναι ευλογημένη. Τὰ δάκρυά του, ὁ θυμὸς του ἀποτελοῦν βαθύτερη δοκιμασία μᾶς ψυχῆς πὺ πάσχει, ἐνεργεῖ καὶ στοχαζέται μὲ γνώ-

μονα πάντοτε τὸ συμφέρον τοῦ ἄλλου, τῆς φυλῆς του. Μέσα του κατοικεῖ ἓνας μεγάλος ἄντρας, ἄγιος, πὺ ἀδιάκοπα μάχεται: τὸ κακὸ, τὴν ἀδικία, τὴ σκλαβιά, τὴν τυραννία. Συνέχεια ὅμως εἶναι κυριευμένος ἀπὸ φόβο Θεοῦ. Ἀπὸ ὑψηλὴ ἀποστολὴ χρέους καὶ καθαρότητα ἐσωτερικῆ. Ἡ ψυχὴ του, μέχρι τὸ τέλος τοῦ πολυκύμαντου βίου του, θὰ μείνει ἀγνή, ἀνοιχτὴ στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐνὸς παιδιοῦ.

Διαβάζουμε ἀπὸ τὸ διῶλο τοῦ Δημήτρη Σταμέλου «Μακρυγιάννης, τὸ χρονικὸ μᾶς ἐποποιᾶς»:

(Συνεχίζεται.)

ΟΙ ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΣΑΜΨΩΝ*

(Κριτ. ιγ' 1-1στ')

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

«19 Καὶ ἔλαβε Μανωὲ τὸν ἔριφον τῶν αἰγῶν καὶ τὴν θυσίαν καὶ ἀνήνεγκεν ἐπὶ τὴν πέτραν τῇ Κυρίῳ καὶ διεχώρισε ποιῆσαι καὶ Μανωὲ καὶ γυνὴ αὐτοῦ δλέποντες».

Καλὰ κάνεις, μακάρια ψυχὴ, ἀκολουθώντας τὴ φωνὴ τῆς συνειδησίης σου. Ὁ Ἄγγελος δὲν σοῦ ἔφερε ἐμπόδιο σ' αὐτὴ τὴν πράξη εὐγνωμοσύνης. Σοῦ ἐπιτρέπει, σὲ δικαιολογεῖ νὰ προσφέρεις τὸ εὐχαριστῶ σου μὲ τὴ μορφή θυσίας.

Ἡ λίθινη κορφή, ὅπου ἐναποθέτεις τὸ δοξαστικὸ σου, συμβολίζει τὸ στερεὸ σου φρόνημα. Εἶσαι μιὰ ἀμετακίνητη ὁμολογία. Ἀποδείχνεις ἔτσι ὅτι ἀξίζεις, ὅπως καὶ ἡ συντρόφισσά σου, τὴ θεία εὐνοία. Τὰ γεγονότα δὲν σὲ ἐπηρεάζουν, δὲν σὲ πτοοῦν. Βγάζεις ἀπ' αὐτά, ὅπως θὰ κάνει ὁ γιός σου ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ λιονταριοῦ (Κριτ. ιδ' 9), τὸ μέλι τῆς γλυκειᾶς σου εὐλάβειας.

Προσέχετε, τί κάνετε; Δὲν εἶναι περιττό, μάταιο πράγμα. Μπορεῖ ὁ Κύριος νὰ πεῖ στὸν καθένα: Ἄχρεια-στη μοῦ εἶναι κάθε εὐγνωμοσύνη. Τίποτε δὲν προσθέτει στὴ δόξα μου ὁ ἀνθρώπινος αἶνος, ἡ ἀναγνώριση μιᾶς ὀφειλῆς στὴν ἀγαθότητά μου. Ἀλλὰ καὶ τίποτε δὲν μοῦ εἶναι εὐάρεστο ὅσο μιὰ προσφορά —μὲ λόγια ἢ μὲ θυσίες, ἀδιάφορο— ποῦ προσέρχεται ἀπὸ συναίσθηση αὐτῆς τῆς ὀφειλῆς. Εἶναι μιὰ ἐκδήλωση ἀπέναντι τῆς μεγαλοσύνης μου, τιμητικὴ γιὰ τὸ γνήσιο τέκνο μου. Γιατί, στὴν πηγὴ τῆς, δὲν ἔχει καμμιάν ἰδιοτέλεια. Γίνεται ὄχι γιὰ τὸ δῶρο καὶ τὸ κέρδος του, ἀλλὰ, σὰν ἀπὸ μιὰν ἀπλή ἀφορμὴ καὶ εὐκαιρία, γιὰ τὸ ὅτι ὑπάρχω.

Ἔτσι καὶ ἐμεῖς, μὲ τὸ στόμα τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ λέμε: «Εὐχαριστοῦμέν σοι διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν». Δηλαδή, τὸ μεγαλύτερο καλὸ ποῦ μᾶς κάνεις, εἶναι ὅτι ὑπάρχεις. Τί θὰ εἴμαστε ἢ μᾶλλον θὰ εἴμαστε κἀν, ἂν ἔλειπε ἡ παρουσία σου; Ἐπόμενο νὰ μᾶς εὐεργετεῖς καὶ νὰ μᾶς σώξεις. Τὸ ὄνομά σου εἶναι Ἀγάπη. «Ρύσαι ἡμᾶς... ἕνεκα τοῦ ὀνόματός σου» (Ψαλμ. σγ' 9). «Ἰσχύϊ κρατεῖς τὶς οὖν κρίματί σου ἀντιστήσεται;» (Ἰώδ θ' 19). Ἄπ' ὅπου καὶ ἂν σὲ δοῦμε, εἶσαι ὁ μόνος ἀπόλυτα ὠραίος, «τῶν ἐφευγῶν ἡ ἀκρότης». Λατρεύοντάς σε, κάθε ἄλλη χαρὰ δὲν ἀξίζει τὴν προσοχὴ καὶ τὸν πόθο μᾶς.

Ὁ Μανωὲ καὶ ἡ γυναίκα του πιθανότατα ἔχουν ὄλο τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλλουν σὰν πρότυπα ἀγνοῦ λειτουργικοῦ διώματος. Μὲ τὴ θυσία ποῦ πρόσφεραν, τιμοῦσαν τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἀγγελμα ποῦ ἔλαβαν, εἶχε ἀφαρμωθεῖ στὴν κατάνυξή τους. Μεγάλα τὰ καλὰ

ποῦ μᾶς κάνεις, Κύριε. Ἀλλὰ τὸ ἄπειρα πῶς πολύτιμο εἶναι ὅτι ἔχουμε σένα. Ἀπὸ τὸ τί μᾶς δίνεις καὶ τί εἶσαι, τὸ δεύτερο καλύπτει ὀλότελα τὸ ἄλλο μέσα στὴν καρδιά μας.

Γι' αὐτὸ καὶ ἕνας Ἅγιος γράφει, μιλώντας γιὰ τὴ Θεία Λειτουργία, τὸ μυστήριον ὅπου κορυφώνεται, μὲς ἀπὸ τὴν ἐννοιά της σὰν Εὐχαριστίας, ἡ λατρευτικὴ ἔκσταση: «Μὲ τί φροντίδα, μὲ τί καθαρότητα ψυχῆς, μὲ τί μεταρσίωση πρέπει νὰ συμμετέχουμε στὴ Θεία Λειτουργία! Ἔτσι θὰ εἴμαστε ἄξιοι τοῦ Νυμφώνα. Ἔτσι δὲν θ' ἀποβληθοῦμε ἀπ' αὐτόν».

Ἰδιαιτέρα ἐμπνέει τοὺς στοχασμοὺς αὐτοὺς ἡ φράση «καὶ Μανωὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ δλέποντες», συμπληρωμένη στὸ στίχο 20 μὲ τὸ «καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν ἐπὶ τὴν γῆν».

«20 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἀναδηῖναι τὴν φλόγα ἐπάνω τοῦ θυσιαστηρίου ἕως τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀνέβη ὁ ἄγγελος Κυρίου ἐν τῇ φλογὶ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ Μανωὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ δλέποντες καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν ἐπὶ τὴν γῆν».

Θυμάται κανεὶς ἐδῶ τὸ Δομῆνικο Θεοτοκόπουλο. Ἡ ἔκστασιακὴ του ζωγραφικὴ κάνει τὸ ἀνθρώπινο σῶμα ὅμοιο μὲ ὄρθια φλόγα. Ἔχει μιὰν ἐξαυλωτικὴ φορὰ πρὸς τὰ ἄνω. Ἐνα τέτοιο σῶμα ἔμοιαζε καὶ ἐκεῖνο τοῦ Ἀγγέλου, ταυτισμένο, λές, μὲ τὴν πύρινη γλώσσα ποῦ πήγαζε ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον.

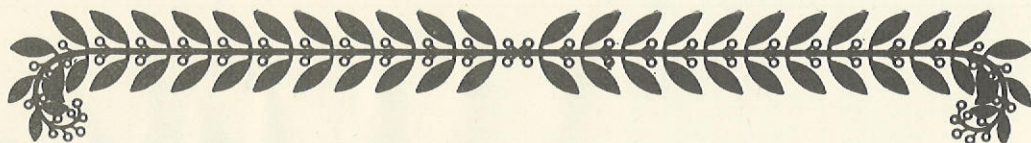
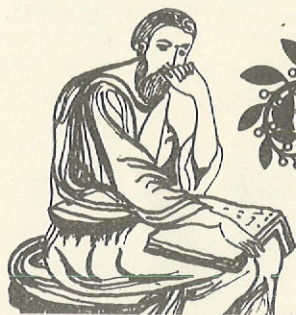
Γενικά, ἡ θεία λατρεία εἶναι μιὰ ἀναγωγὴ πρὸς τὸν οὐρανό. Μιὰ πνευματικὴ ὕψωση πρὸς τὸ ἐπέκεινα. Ὁλόκληρος ὁ ἄνθρωπος —καὶ κατὰ τὰ δύο του συστατικά, πνεῦμα καὶ πηλὸ— αἰσθάνεται ὅτι ἀποσπᾶται ἀπὸ τὰ ἐπιθὰδε.

Στὴν Ὀρθοδοξία μᾶς, εἶναι μιὰ αἴσθησις ὄχι μονόδρομη. Ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς, ὅπως ἐκδηλώνεται, στὸ νὰ, φανερώνει καὶ μιὰ κάθοδο. Ἀρχιτεκτονικά, πρῶτα. Σὲ ὅλες τὶς ποικιλίες τοῦ δυζαντινοῦ ρυθμοῦ, μὲ τὸν κεντρικὸ τροῦλλο καὶ τὰ λοιπὰ κυκλικὰ μέλη τοῦ οἰκοδομήματος, ὁ οὐράνιος πνευματικὸς κόσμος μοιάζει νὰ συγκαταβαίνει γύρω μας. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τὶς ἀγιογραφίες. Τὸ ἴδιο, τέλος, μὲ τὴν ἱερὴ ὕμνωδία.

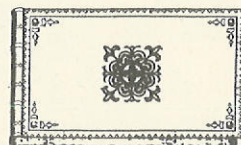
Ὅλα ἀγκαλιάζουν τοὺς συναγμένους πιστοὺς. Τοὺς διαποτίζουν μὲ τὸ αἶσθημα ὅτι, ἂν καὶ τόσο ὕψηλά, εἶναι ἡδὴ πλάϊ στὸν καθένα.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 174 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13-14 τεύχους

(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ευαγγέλου Γαλάνη,
Μητροπολίτου Πέργης

Η ΠΕΡΓΗ ΤΗΣ ΠΑΜΦΥΛΙΑΣ
ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ

Στην ποιητική του συλλογή «'Α-
φιέρομα στην Πόλη», που είχε κυ-
κλοφορήσει το 1970, ο τότε Μέγας
'Αρχιδιάκονος Ευάγγελος Γαλάνης,
περιέγραφε με τὰ ἐξῆς λόγια τὸν
«Οὐρανὸ τῆς Πόλης»:

«Τὰ χελιδόνια
πού μᾶς ἤλαθαν
ἐφέτος,

γυρνοκοπούσανε ὀλημερῆς
γιὰ νὰ γνωρίσουν τίς φωλιές τους.
Ζητούσανε μορφές χαμένες».

Τις μορφές αὐτὲς πού, μαζί με
τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ, ζητοῦσε
τότε καὶ ὁ Αὐλικὸς τοῦ Φαναριῦ,
πῆγε τὴν φορὰ αὐτὴ καὶ τίς συνάν-
τησε στὴν Πέργη τῆς Παμφυλίας,
σὰν Μητροπολίτης πλέον τοῦ ἱστο-
ρικοῦ αὐτοῦ κέντρου τῆς φυλῆς μας.
Ὅπως λέγει στὸν πρόλογο τοῦ βι-
βλίου του, ὁ Πέργης Ευάγγελος γύ-
ρισε τρεῖς χιλιάδες χρόνια πίσω γιὰ
νὰ συναντήσει «τὰ μητρώα τῆς Πέρ-
γης, παραχωρμένα στὴν στάχτη τῶν
Κτιστῶν καὶ Ἑρώων της». Γιατί «ἡ
γῆ τῆς Παμφυλίας, χῶμα γεμάτο εἴ-
ζες καὶ φύτρα ὅπως καὶ ὀλόκληρος
ὁ χώρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ρού-
φηξε τὸ παρελθὸν καὶ μαζί καὶ τὴν
Πέργη. Χώνεψε τὸν ὕμνο τῆς Ἀρ-
τέμιδος καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύ-
λου. Κι ἐπρεπε νὰ ἰδρώσει πολὺ ὁ
ἐραστής τῆς μνήμης καὶ ποιητῆς τοῦ
λόγου της γιὰ νὰ ξεπιστάσει στὴν
ἀνάμνηση καὶ τὴ σκιά τοῦ τεχνουρ-
γήματος, στὴν ἀλήθεια τῆς Πέργης».

Καρπὸς τοῦ μόχθου αὐτοῦ, ἀλλὰ
καὶ μίᾶς πολὺχρονης ἐπιστημονικῆς
ἐρευνας εἶναι τὸ ἀξιόλογο αὐτὸ σύγ-
γραμμα, μετὸ ὁποῖο ὁ Πέργης Εὐ-

άγγελος ἀνακηρύχθηκε πρόσφατα Δι-
δάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ
'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ-
σαλονίκης.

Γραμμένο σὲ γλῶσσα γλαφυρῆ, ξε-
χειλισμένη ἀπὸ τὴν ποιητικὴ φλέβα
τοῦ συγγραφέα, τὸ βιβλίο αὐτὸ στὸ
πρῶτο μέρος του περιλαμβάνει μιὰ
γενικὴ θεώρηση τῆς ἱστορίας τῆς
Πέργης (σελ. 19-68), στὸ δὲ δεύτε-
ρο μέρος του, τὴν ἱστορία τοῦ Χρι-
στιανισμοῦ στὴν Πέργη, ἀπὸ τὴν ἀ-
ποστολικὴ ἐποχὴ μέχρι τὴν τουρκο-
κρατία. Στὰ πλαίσια αὐτὰ ὁ ἱστοριο-
δίφης ἀντλεῖ πολὺτιμες πληροφορίες
πού ἀναφέρονται στὴν θεμελίωση καὶ
ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας Πέργης,
στὴν ἰδρυση τῆς ὁμόθυμης Μητρο-
πόλεως, στίς ἐπισκοπὲς πού διατε-
λοῦσαν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτη Πέρ-
γης, καὶ γενικὰ στὴν ὅλη θρησκευτι-
κὴ καὶ λατρευτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου
(σελ. 71-144). Ἐδῶ πρέπει ἰδιαί-
τερα ν' ἀναφερθεῖ ἡ προσπάθεια τοῦ
συγγραφέα νὰ ἐκπονήσει μετὰ πολλὴ
λεπτολογία ἐπισκοπικοὺς καταλόγους
τῆς Μητροπόλεως Πέργης, ὡς ἐπί-
σης καὶ τῶν ἐπισκοπῶν τῆς ὡς ἄνω
Μητροπόλεως (σελ. 145-188).

Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι κάτι παρα-
πάνω ἀπὸ μιὰ ἐπιστημονικὴ διατρι-
βή. Εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα μιὰ ἀντα-
πόκριση τοῦ συγγραφέα Μητροπολί-
του στὸ κάλεσμα τῆς Πέργης, «μιὰ
καὶ ἀπὸ τὴν παγομένη σιωπὴ τῆς
γεννήθηκε ἕνας ἀπόηχος ἱερὸς καὶ
νοσταλγικὸς καὶ ἔφθασε ὡς τὸ Φα-
νάρι λέγοντας "ἔρχου καὶ ἴδε"
(σελ. 20). Πῆγε λοιπὸν καὶ εἶδε
καὶ διαλέχθηκε μετὰ τίς χιλιόχρονες
μορφές τῆς Πέργης. Καὶ συνέθεσε
τὸν ὕμνο της. Γιατί στὴν οὐσία,
πρόκειται γιὰ ἕνα ὕμνο στὴν προ-
γονικὴ αὐτὴ ἐστία. Εἶναι σὰν νὰ
λέγει ὁ Πέργης Ευάγγελος μαζί με
τὸν ψαλμοδῶ:

«Ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου, ... ἐπιλη-
σθεῖν ἡ δεξιὰ μου. Κολληθεῖν ἡ
γλῶσσα μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν
μὴ σου μνησθῶ...» (Ψαλμ. 136,
5-6).

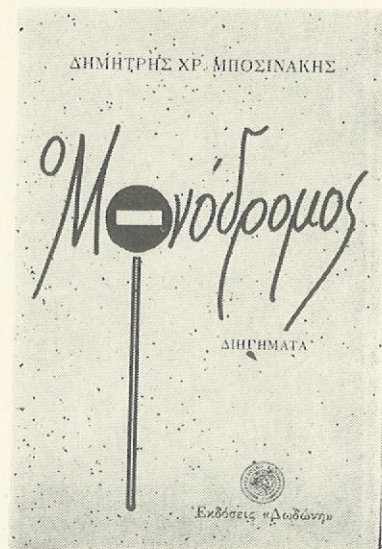
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΕΤΣΗΣ
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος

Κων)νου Ν. Ξενογιάννη
ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ
ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑ-
ΝΑΣΤΑΣΙ ΤΟΥ 1821

Ὁ κ. Κων. Ν. Ξενογιάννης μᾶς
εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τίς μελέτες, τίς
μονογραφίες, τίς περιγραφὰς καὶ τίς
φιλολογικὲς του ἀνακοινώσεις, πού
ἀκατάπαυστα, με ἐπιμονὴ καὶ σεμνό-
τητα ἤθους, ἐμπλουτίζουν τὴν Ὁρ-
θόδοξη Ἑλληνικὴ Γραμματεία μας.
Δὲν ὑπάρχει ἀράδα γραπτοῦ του,
πού νὰ μὴ συνοδεύεται ἀπὸ μιὰ πλού-
σια βιβλιογραφία, πού ἐκπλήσσει
πολλὲς φορὲς.

Τὸ φυλλάδιο «Τὸ πρόβλημα ἐκλο-
γῆς Ἀρχιερέων κατὰ τὴν Ἐπανά-
στασι τοῦ 1821» εἶναι μιὰ ἀνέκδο-
τη ἐπιστολὴ τοῦ Πετρούμπεη πρὸς
τὸν Ἀνδρούσης Ἰωσήφ περὶ ἀνα-
δείξεως τοῦ Γερασίμου Παγώνη ὡς
μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Κα-
λαμάτας καὶ ἀποτελεῖ ἀνάτυπο ἀπὸ
τὸ περιοδικὸ «Ἐκκλησία».

Δημήτρης Χρ. Μπισσινάκης
Ο ΜΟΝΟΔΡΟΜΟΣ

Διηγήματα γιὰ τὸ ἀνθρώπινο ἦ-
θος, τὴ μοναξιά καὶ τὴν ἀξία τοῦ
προσώπου.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ὁ Ἰκονίου Ἰάκωβος.

ΥΠΟ τὴν ἐποπτεία τοῦ Καθηγητῆ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης κ. Βασ. Ἀναγνωστοπούλου, οἱ ἐδῶ Κωνσταντινουπολίτες κωλοφόρησαν ἓνα τιμητικὸ τόμο ἀφιερωμένο στὴ σεπτὴ μνήμη τοῦ Μητροπολίτη Ἰκονίου Ἰακώβου (1916 - 1965). Τὸ γεγονός δίνει ἀφορμὴ, μαζὶ μὲ τὸ ποίμνιο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, νὰ θυμηθοῦμε καὶ ἐμεῖς οἱ Ἑλλαδίτες αὐτὴ τὴν οὐσία καὶ ὠραία ψυχὴ. Ὁ ἀοίδιμος Ἰάκωβος εἶχε διατελέσει Σχολάρχης στὴ Χάλκη. Καί, ὡς μέλος τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Θρόνου, ἀποτελοῦσε στολίδι τῆς. Ἄν καὶ νέος στὴν ἡλικία, ἀντιπροσώπευε τὴν εὐαγγελικὴ σύνεση καὶ τὸν ὕγιαν συντηρητισμό. Ἡ ζωὴ του, ὡς κληρικοῦ, ἦταν ἀκηλίδωτη, ἐμπνεόμενὴ πάντα ἀπὸ τὰ πατερικὰ πρότυπα. Εἶναι, μὲ μιὰ λέξη, ἀπὸ τὰ ὀνόματα ἐκεῖνα, γιὰ τὰ ὁποῖα σεμνώνεται ἡ σύγχρονη Ὁρθοδοξία.

Σὲ ὅλους τοὺς καιροὺς, οἱ ἄγιοι δὲν λείπουν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Καί, ὅσο ζοῦν ἀνάμεσά μας, ἀλλὰ καὶ μετὰ, δὲν παύουν νὰ εἶναι μάρτυρες τοῦ ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ποτὲ δὲν τὴν ἐγκαταλείπει.

Οἱ παιδικὲς κατασκηνώσεις.

ΚΑΙ ΕΦΕΤΟΣ λειτούργησαν ἀποδοτικὰ οἱ παιδικὲς κατασκηνώσεις, πὸν ὀργανώνουν κάθε καλοκαίρι οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς Ἱ. Μητροπόλεις μας. Στὴν περίοδο αὐτὴ, πὸν εἶναι κλεισιὰ τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, ἡ Μητέρα Ἐκκλησία δὲν παρατᾶ τὸ στοιχικὸ τῆς κήδους γιὰ τὴν τρυφερὴ ἡλικία, τὸ πολυτιμότερο τιμῆμα τοῦ πληρώματός τῆς. Μερικῶς λοιπὸν, μέσα στὸ κλίμα τοῦ ἀγιαστικοῦ τῆς ἔργου, γι' αὐτὴν καὶ τώρα. Φέροντας τὰ παιδιά καὶ τοὺς νέους στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ὕλικῆς φύσεως, πὸν λάμπει ἀπὸ ἓνα σωρὸ ὁμορφιῆς αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, τοὺς ἐξασφαλίζει, μαζὶ μὲ τὴν ἀγνὴν φυγαγωγία, ἐπίσης καὶ μιὰ ζωὴ φωτισμένη ἀπὸ τὸν Παράκλητο. Μὲ ὁμιλίαι, ἔντυπα, Θεῖες Δειτουργίες καὶ τέλεση ἄλλων Ἀκολουθιῶν, φροντίζει γιὰ τὸ ἀνθισμα τῆς ψυχῆς τους, γιὰ τὸν παρὰ πέρα ὀρθόδοξο φρονητισμὸ καὶ τὴ στερέωσή του. Ἡ ἔως τώρα σχετικὴ ἐμπειρία μαρτυρεῖ, ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικὲς κατασκηνώσεις εἶναι ἔργο θεϊκὸ. Φέρει ἀπὸ τοὺς καρπούς. Ἄς εὐχηθῶμε, στὸ ἐγγὺς μέλλον, ὁ θεσμὸς αὐτὸς νὰ γίνῃ εὐδύτερος. Σὲ καμμιὰ ἀπὸ τὶς Ἱ. Μητροπόλεις νὰ μὴ λείπει.

Τὸ «ἀκτιστον φῶς».

ΤΟ ΦΩΣ πὸν πηγάζει ἀπὸ τὴν ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως (6 Αὐγούστου), ἀνήκει στὶς λεγόμενες

μενες θεῖες ἐνέργειαι. Ἄν ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπρόουτη, οἱ ἐνέργειαι τῆς εἶναι δοτὲς στὸν ἄνθρωπο. Μέσα σ' αὐτές, καταλάμπει ἡ ὑπόστασή μας, ἀποκτᾶμε τὴν πίστη, τὴν ὀρθοδοξία, τὸ εὐαγγελικὸ βίωμα.

Πρόκειται γιὰ μιὰ μεγάλη ἀλήθεια, πὸν ἡ Θεολογία μας, ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Πατέρες ὡς τὸν καιρὸ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ (10' αἰώνας), διεισδύει μέσα τῆς καὶ τὴν ξεχωρίζει. Σὲ ἀντίθεση πρὸς τὴ νεότερη λατινικὴ Θεολογία, πὸν μὲ χονδροειδῆ ἀντίληψη, σιάθηκε ἀνίκωνη νὰ κάνει αὐτὴ τὴ λεπτὴ ἀλλὰ τόσο ἀπαραίτητη διάκριση.

Ἄς ὑποδεχθῶμε ἐφέτος τὴ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος μὲ θαθεῖα συνείδηση αὐτῆς τῆς ἀλήθειας. Καί, μέσα στὸ «ἀκτιστον φῶς», πὸν ἐκπέμπει ἡ κατ' ἐξοχὴν μεγάλη γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία δεσποικὴ ἑορτὴ, ἄς μεταμορφωθῶμε καὶ ἐμεῖς, ἐπιδιώκοντας τὴν ἐν Κυρίῳ δικὴ μας μεταμόρφωση.

Ἡ νηστεία τοῦ Δεκαπενταυγούστου.

ΑΠΟ τὶς καθιερωμένες πολυήμερες νηστεῖαι τοῦ λειτουργικοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐκεῖνη πὸν προηγεῖται τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, εἶναι ἡ πιὸ ἐφικτὴ γιὰ τοὺς πολλοὺς τῶν πιστῶν. Πρῶτα, γιὰ εἶναι σχετικὰ σύντομη. Ὑστερα, ἐπειδὴ συμπέμπεται μὲ ζεστὸ καιρὸ, καθιστᾶ τὴν ἐλαφρὰ τροφὴ ἀνεκτὴ.

Ἐχομε λοιπὸν κάθε λόγο νὰ συνιστοῦμε στὸ λαὸ μας τὴν τήρησή τῆς. Ἀκόμη καὶ στὰ παιδιά. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι, ὡς τὶς μέρες μας, πολλὲς ἑλληνικὲς οἰκογένειαι ἀκολουθώντας τὴν παλιὰ παράδοση, νηστεύουν κατὰ τὸ Δεκαπενταύγουστο. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει νὰ μὴν τὸ κάνουν καὶ ἄλλες. Δὲν περιτενεῖ ἄρα ἡ σχετικὴ σύσταση ἐκ μέρους τῶν ἐνοριακῶν ποιμένων.

Μιὰ ἄλλη Ὑψωση τοῦ Τ. Σταυροῦ.

ΣΤΑ ΠΑΛΙΑ χρόνια, γίνονταν στὴν Κωνσταντινούπολη λιτανεῖαι, μὲ τὶς ὁποῖες περιφερόταν σιτὸς δρόμους καὶ τὶς πλατεῖαι ὁ Τ. Σταυρός. Διαροκοῦσαν σχεδὸν ὅλο τὸν Δεκαπενταύγουστο. Αὐτὴ τὴ λειτουργικὴ συνήθεια μνημονεύει ἡ πρώτη μέρα τοῦ μηνός. Πρόκειται γιὰ μιὰ ἄλλη Ὑψωση. Γιὰ ἓνα ἄλλο ἐπίσημο προσκύνημα ἐνώπιον τοῦ ζωοφόρου Ἐύλου, πὸν εἶναι τὸ ἐχέγγυο τῆς σωτηρίας μας, μιὰ καὶ πάνω του ἔχυνε τὸ αἷμα του γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τὸ νόημα τῆς ἑορτῆς εἶναι ξάστερο. Ἡ Ἐκκλησία προβάλλει στὸν κόσμο τὸ Σταυρὸ. Σύμβολο μαρτυρίας τοῦ ὅτι ὁ Χριστὸς μᾶς λύτρωσε ἀπὸ τὸ θάνατο, πεθαίνοντας γιὰ μᾶς. Τοῦ ὅτι αὐτὸ τὸ Ἐύλο εἶναι ἡ καταφυγὴ μας.

♦ ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθήναι, Ἰασίου 1 — Τηλ. 72.10.734 ♦

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ, Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 77.87.978.